

Виноград Господњи

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Година шеснаеста

Број 4

Нови Сад

О Божићу 2020.

Бесплатан примерак

*Мир Божји, Христос се роди!
Ваистину се роди!*

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ

Лист православне Епархије бачке

Година шеснаеста, број 4

Нови Сад, 8. Божићу 2020.

Уредник

Протојереј-ставрофор Миливој Мијатов

Оперативни уредник

Др Милан Бандобрански

Чланови уредништва

Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић

Протојереј Владан Симић

Протојереј Жељко Латинковић

Протојереј Милорад Мировић

Протојереј Игор Изјатов

Презвитер Лео Малешев

Катихета Данило Михајловић

Лектор и коректор

Јелица Неђић

Техничка обрада

Татјана Срдић

Фотографија на предњим корицама: Уношење
бадњака у дом Епископа бачког г. Иринеја

Штампа

Принт студио ИН, Нови Сад, 2020.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво

21000 Нови Сад

Змај Јовина 4

vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com

www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ;

Лист православне Епархије бачке

/Главни и одговорни уредник протојереј-ставрофор
Миливој Мијатов. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр.
82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад: Епархија
бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм

Лист *Виноград Господњи* излази четири пута
годишње. – Први бројеви објављени под насловом:
Драгим ноћним парохјалима

ISSN 0353-1783

COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА	3
УПОКОЈ ГОСПОДЕ	7
Патријарх српски Иринеј (1930 – 2020)	7
Митрополит црногорско-приморски Амфилохије (1938 – 2020)	11
ОСМИ ДАН	15
Катихета Иван Костић: Оваплоћење Христово – пројава неизмерне љубави Божије	15
РАЗГОВОР	17
Божићни интервју са Епископом мохачким г. Испхијем	17
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ	21
Презвитер Вељко Васиљев: Празник Христовог Рождества	21
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК	23
Протопрезвитер-ставрофор Милован Миодраговић: Излазак Јудеја из Египта и улазак у Обетану земљу	23
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ	25
Свети Никола Кавасила: О животу у Христу	25
СТАРЕЧНИК	27
О ави Јакову	27
О ави Јераксу	27
О ави Јовану Евнуху	27
О ави Јовану Килику	27
ИЗ ЛЕТОПИСА	28
Протојереј-ставрофор Петар Бикар: Храм Успенија Пресвете Богородице у Пивницама	28
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ	30
Протојереј-ставрофор др Лазар Мирковић (1885 – 1968)	30
ПОВОДИ	31
Др Милан Бандобрански: Патрон Епархије бачке прослављен у знаку великих јубилеја	31
Катихета Иван Костић: Посета ученика Призренске богословије Епархији бачкој	34
Презвитер Лазар Мајсторовић: Делатна љубав и служење ближњима – Народна кухиња Епархије бачке	38
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ	40
Александра Илијашевић: Моја веронаука	40
Урош Савић: Сонет о монаху	41
АКТУЕЛНОСТИ	42
КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ	48
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ	51
НОВА ИЗДАЊА	52
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА	53

Божична посланица

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
СВОЈОЈ ДУХОВНОЈ ДЕЦИ
О БОЖИЋУ 2020. ГОДИНЕ

СВЕТИ АРХИЈЕРЕЈСКИ СИНОД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

СА СВИМ АРХИЈЕРЕЈИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ -
СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВИМА СИНОВИМА И КЋЕРИМА
НАШЕ СВЕТЕ ЦРКВЕ: БЛАГОДАТ, МИЛОСТ И МИР ОД БОГА ОЦА, И
ГОСПОДА НАШЕГ ИСУСА ХРИСТА, И ДУХА СВЕТОГА, УЗ НАЈРАДОСНИЈИ
БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:

МИР БОЖЈИ - ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*Христос се рађа – прослављајте Га!
Христос с неба – сусрећите Га!
Христос на земљи – узвисите се!
Певај Господу, сва земљо!*

Овим речима почео је своју божичну беседу свети Григорије Богослов и њих, од тада, већ шеснаест векова, певамо на нашем богослужењу. Певај Господу, сва земљо, јер се испунила радост коју су вековима наговештавали старозаветни пророци (Ис 2, 2-3; 9, 6; Јер 23, 5-6; Јез 34, 23; Мих 5, 2) и праведници (1Мој 12, 3; 1Мој 18, 15). Најтежи задатак човековог живота је да схвати како та најављена, па испуњена радост није ни налик било којој овоземаљској радости већ представља саму суштину живота и наше вере. Свака овоземаљска радост и весеље су ограничени временом и простором, а радост Божића је догађај који траје осмишљавајући све наше односе и сав наш живот, и то овде и сада. Та се радост показала, она је наступила, она нам је већ дата, по речима Христовим: „Радост вашу нико неће узети од вас“ (Јн 16, 22).

Рођење Христово нам открива Тајну

бескрајне љубави Божје. Само је Бог, Који је Љубав (Јн 4, 8), могао себе понизити и родити се као истинити Човек, као Бого-човек, не престајући бити истинити Бог и Спаситељ од греха као извора зла, трулежности и смрти. У Символу вере исповедамо да се Оваплоћење збило ради нас људи и ради нашега спасења, да „Син Божји постаде Син Човечји да би на крају и човек могао да постане син Божји“, како је говорио свети Иринеј Лионски. Божић је нарочито време, када Црква силно и моћно славослови ту Благу Вест речима: „Данас Бог на земљу дође, а човек на небеса узиђе. Слава и хвала на земљи Рођеноме, Који је обожио земаљско биће“. Рађајући се, Христос доноси богатство обожења, доноси неисказану радост у коју Црква позива и све људе и сву твар: Певај Господу, сва земљо!

Богосиновство је највећи хришћански идеал, идеал који се мора непрестано остваривати и доказивати (1 Јн 3,1-3). На то нам указује целокупно Јеванђеље, почевши од родослова Господа Исуса Христа које нам сведочи да Син Божји, остајући оно што је био, постаје и оно што није био (Мт 1, 1-23). Остајући истинити Бог, по-

Божји́на посланица

Рођење Господа Исуса Христа

стаје истинити Човек. Тиме је све људе који у Њега повероваше и у Њега се крстише учинио синовима Божјим. Јер, ако је могуће да Син Божји постане Син Човечји, онда је исто тако могуће да и синови човечји постану синови Божји по дару и кроз усиновљење. Наше богосиновство је директна последица Оваплоћења Сина Божјег и показује се као највиша пројава љубави Бога Оца према људском роду.

Христово Рођење анђели су поздравили песмом: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк 2, 14). Та анђеоска песма постаје животни мото вере и покреће нас на стваралаштво, на излазак из пасивности, јер су и славословље Богу и ширење мира на земљи дубоко и суштински стваралачке људске активности. Мир је један од најчешћих појмова који срећемо у Светом Писму (Мт 5, 9; Мк 5, 34; Јн 16, 33; Рм 15, 13). Миром све почиње и миром се све завршава. Го-

спод је миром поздрављао и миром отпоздрављао. Са благословом мира се и рас-тао од Својих ученика, рекавши им: „Мир вам остављам, мир свој дајем вам; не дајем вам га као што свет даје. Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји! (Јн 14,27-28)“. Апостол Павле сваку своју Посланицу започиње и завршава поздравом мира хришћанима појединих Цркава. Позивом на мир започињемо и служење свете Литургије. А мир је, драга наша браћо и сестре, стање срца и душе. Јеванђелски, Христов мир, како су то многи посведочили, препознали смо у животу и делима блажене успомене новопрестављеног првојерарха наше Цркве, патријарха Иринеја, као и у животима двојице врлих јерараха наше Цркве, митрополита Амфилохија и владике Милутина, који су се ове године преселили у Царство небеско. У свести људи и у памћењу Цркве они ће остати запамћени као људи мира и добре воље, заправо као они кроз

Божјића посланица

које се у наше дане најбоље пројављивао Христов мир, мир првог и јединог Кнеза мира (Отк 1, 5).

Порука данашњег празника Рођења Сина Божјег обавезује и нас да свуда око себе градимо мир. Сви ми знамо шта то значи када се немир усели у срце, када немир паралише разум, када човек почне да бежи од других и да се затвара у своју крхку тврђаву, изгубљен и немоћан за свако добро дело и сусрет са другим. Ми се данас, свакако не случајно, поздрављамо са: Мир Божји, Христос се роди! Не тражимо колебљиви, срачунати, често двосмислени људски мир, већ мир Христов који нас мири са Богом Оцем и једне са другима, мир у савести, оно истинско осећање пуноће као испуњење воље Божје. Насупрот томе, немир који захвата данашње људе последица је духовне празнине и живота лишеног радости Божје близине.

Прослављање Рођења Сина Божјег је код нас празник препун обичаја који исказују богатство историјског постојања нашег народа. То посебно истичемо у години у којој обележавамо век откако је у Патријашком двору у Карловцима Архиепископски Сабор уједињене Српске Цркве свечано прогласио васпостављање и обнову Српске Патријаршије. Ипак, неопходно је указати на то да се смисао Божјића не исцрпљује у историјском сећању већ да је Догађај који прослављамо животни значајан за сваки нараштај и за сваког човека. Наши лепо обичаји јесу саставни део сваког празника, његов колорит, али је неопходно и да допремо до језгра око кога се обичаји плету, да они не би постали пуко механичко извршавање одређених радњи лишених разумевања. Догађа се да се због обичаја животодавни смисао и самог овог Празника превиди или заборави. Рођење Сина Божјег треба да у сваком човеку пробуди жељу за покајањем и да га кроз покајање јасно усмери ка практичном хришћанском животу (Мк 1, 15). То конкретно значи наше усмерење ка врлинском животу и наше напредовање у врлинама, да вера не би остала мртво слово на па-

пиру и постала још једна у низу идеологија без животне снаге и силе. Православље је живот по Јеванђељу на основу кога људи треба да нас препознају (Мт 5, 16). Живећи врлинским и светотајинским животом, човек се охристовљује тако да његове речи и дела нађу испуњење у Личности Господа Исуса Христа. Из тог разлога је потребно да реч о врлинском животу почне баш на дан када Син Божји постаје Човек и када започиње наше спасење (Јн 1, 14). Божјић је почетак нашег васпитавања за врлине. А њих је много и оне зависе од сваког конкретnog човека и историјског тренутка. Ипак, све оне почивају на тријади свевремених и суштинских важних врлина, а то су: вера, нада и љубав (1 Кор 13, 13). Оне треба да буду темељ на коме се зида наше узрастање у меру раста пуноће Христове (Еф 4, 13).

На том темељу љубави Христове која нас је данас обасјала позвани смо да и ми такву љубав имамо према свима, и то не љубав као добро расположење према некоме или нечему. Таква љубав не значи много. Ми говоримо о љубави као начину живота. Говоримо, штавише, о љубави која је начин Божјег постојања (1 Јн 4, 16), а ми, будући боголики (1 Мој 1, 27), позвани смо да такву љубав имамо једни према другима. Имати такву љубав значи да ако желимо живот, ако желимо постојање, онда то можемо имати само у заједници слободе и љубави са другим човеком. Видети у другом човеку Бога, то је Христов призив. Његове су речи да лаже онај ко говори да воли Бога, а притом не воли човека. Јер, „како можеш волети Бога кога не видиш ако не волиш човека кога видиш“? (1 Јн 4, 20).

Озарени том љубављу, и овог Божјића смо заједно са нашом браћом и сестрама на Косову и Метохији, у колевци нашег народа. Њихови разорени домови су и наши домови, њихова спаљена огњишта су и наша огњишта, вековни храмови који су порушени наши су храмови. Зато се молимо Господу да њима и нама подари снаге, упућујући им речи охрабрења које је Хри-

Божиина посланица

стос упутио Својим ученицима: „Не бој се, мало стадо!“ (Лк 12, 32).

Витлејемски поздрав упућујемо и свој пуноћи нашег богољубивог народа широм света, поручујући му да чува своју православу веру, свој језик и своје писмо, ма на којем континенту и у којој земљи живео. Будите поносни и достојанствени! Ми смо древни хришћански народ, који је кроз крштење, кирило-методијевско наслеђе и светосавску просвету постао део културе свецелог хришћанског света.

Испуњени том љубављу, овог Божића се сећамо и свих невољника и страдалника, свих људи којима је учињена било каква неправда, а посебно оних којих су у овим тешким данима услед последица опаке болести остали без својих милих и драгих. Њима пружамо речи утехе коју налазимо у Господу Исусу Христу, чије Рођење прослављамо, у Господу Који је постао човек ради нас и ради нашега спасења, Који је и Сам прошао пут смрти тражећи од Оца да Га прослави, што Отац и чини васкрсавши Га Духом Светим из мртвих (Јн 12, 28). Зато нам свима Господ и поручује да се не бојимо јер који су са Христом сједињени, ако и умру, живеће (Јн 11, 25).

Љубав новорођенога Богомладенца подсећа нас и позива да у овим данима великих искушења заблагодаримо лекарима и свему медицинском особљу које се несебично труди да помогне сваком човеку, често и по цену сопственог живота. На овај начин, кроз своју несебичну жртву, они показују да су заиста деца Божја, спремна да чују и изврше реч Христову да нема веће љубави од ове да ко живот свој положи за ближње своје (Јн 15, 13).

Та љубав и жртва обавезују да све вас, децо наша духовна, позовемо и замолимо да у овим данима, тешким за свеколики род људски, чувате своје здравље и свој живот, као и да чувате друге на начин како то препоручују здравствене службе наше матичне земље и земаља у којима живи наш народ, широм света. Тако чинећи, ви не показујете одсуство вере или маловерје већ сведочите да поштујете светињу живо-

та, да волите ближње и да љубите Господа Који је Сами Живот.

Славећи у таквој љубави Господа, заједно се Богу и Божићу и прославимо Христа Богомладенца као *једино ново под сунцем* (2 Кор 5, 17)! А ако нам је, можда, целе године туга притискала срце, нека се данас роди радост у њему јер славио Рођење највеће Радости, Рођење Сина Божјег Исуса Христа! Ако су нам целе године мржња, гордост и злоба тровали срце, избацимо данас отров из њега јер славио Рођење небеске Љубави, оваплоћене у људској природи!

Нека овај Божић, децо наша духовна, унесе у ваше домове мир, љубав, слогу, радост и благослов у све дане нашег живота! Нека нам новорођени Младенац Христос подари покајање и спремност на праштање! Уколико међу вама и данас има оних који су у свађи, позивамо их да у божииној радости једни од других затраже опроштај, муж од жене, а жена од мужа, деца од родитеља, а родитељи од деце, суседи од суседа. Морамо затражити опроштај једни од других ако хоћемо да будемо Божији и да нам Божић буде радостан, срећан и благословен, и ми у Њему.

Са овим жељама и молитвама Богомладенцу Христу желимо вам свако истинско добро у Новој, 2021. години, поздрављајући вас радосним божииним поздравом који у себи носи слављење Бога на небу, на земљи мир, а међу људима добру вољу.

Мир Божји, Христос се роди!

Дано у Патријаршији српској у Београду, о Божићу 2020. године.

Ваши молитвеници пред Богомладенцем Христом:

Митрополит дабробосански ХРИЗОСТОМ, председник Светог Архијерејског Синода и мјестоблуститељ трона патријараха српских, са свим архијерејима Српске Православне Цркве.

Упокој, Господе

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ИРИНЕЈ (1930 – 2020)

У петак, 20. новембра 2020. године, у јутарњим часовима, у Војној болници „Карабурма“ у Београду, упокојио се у Господу Патријарх српски Иринеј. У недељу, 22. новембра 2020. године, у Спомен-храму Светога Саве у Београду служена је заупокојена Литургија са опелом блаженопочившем Патријарху српском. На светој Литургији је началствовао Митрополит дабробосански Хризостом, уз саслужење више архијереја Српске Православне Цркве и других помесних Православних Цркава, као и свештенства и монаштва. На заупокојеној Литургији, после прочитаног јеванђелског одељка, беседио је Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј. Беседу Епископа бачког Иринеја преносимо у целости.

Драга браћо и сестре! Одлуком Светог Синода и благословом његовог председника, Високопреосвећеног владике Хризостома, као и администратора ове, сада упражњене, Архиепископије београдско-карловачке, Преосвећеног владике Јована, и осталих, овде сабраних, у Христу браће архијереја, пада ми у дужност да овим тужним и, у исто време, радосним поводом упутим неколико само речи прикладних за овај тренутак.

Ми смо у данима када се у свету говори, више и кличе, пише и објављује о миру можда више него у свеколикој досадашњој историји човечанства укупно узетој. А опет, у ове наше дане, мир спољашњи, – то значи мир као одсуство ратовања, војевања, страдања, – а поготову мир унутрашњи, мир духовни, као да никада није био удаљенији од човечанства, па, нажалост, и од нас православних хришћана. Зашто је то тако? Зато што људи заборављају основну истину да је мир међу нама и у нама немогућ ако нема мира наса са Сајим Извором мира – са Живим Господом, Јединим Човекољупцем. У светоме Јеванђељу главна Личност је Господ Христос, Оваплоћени Бог, Бог Који је сишао у наш свет да нас узведе не само на виши ниво постојања него у

један сасвим нови начин постојања – у стање спасења, обожења, охристовљења, вечнога живота, вечне радости и вечне заједнице са Оцем небеским – кроз Њега, Распетога и Васкрслога Господа, и у благодати Светога Духа Његовога. Зато је Он од богонадахнутих писаца, светих јеванђелиста, светог апостола Павла и свих осталих новозаветних писаца назван *Мир наш*, а проречен је већ у Старом Завету као *Кнез мира*.

Зашто је Он *Мир наш*? Зато што је Он, како нас учи свети апостол Павле, Онај Који наса људе, и једне и друге, како он каже, саставља у једно; разрушио је преграду греховну која одваја, раставља, тојест разрушио је непријатељство, додаје директно. И Он од свих људи, од свих нас, ствара једнога новог Човека, једног саборног Свечовека, Који, међутим, не поништава и не укида ниједну нашу појединачну личност него пред њом, том саборном Личношћу, пред Личношћу Богочовека и унутар ње, отвара једину перспективу, једину могућност – да свако од људи у Цркви узраста у *меру пуноће раста Христова*, у Христову меру, а то значи у благодатне богољуде, у *христe или помазанике Божје* по дару Његовом, по благодати Његовој. Само на тај начин, кроз причешће Њиме, Његовим божанским силама, – а изнад свега Његовим пречистим Телом и пречасном Крвљу у светој Литургији, кроз свето Причешће – ми постајемо Његови сутелесници и носиоци истога, Једнога Духа Светога. Само тако, будући једно са Њим можемо и једни са другима бити једно. Он, наставља даље свети Апостол, све људе, све хришћане, једне са другима управо тако сједињује – у једном Телу Свом. Али, како их сједињује? Својим страдањем, Својом љубављу, Својом жртвом, каже Апостол, Он на Крсту убија непријатељство, оно непријатељство које је делило човека од Бога и сву творевину Божју од Творца откако је настао грех као туђи елеменат, као нечастиви увоз и уљез у историју рода људскога, најпре падом неких од анђела, а затим падом самих људи кроз наше прародитеље. У

Упокој, Господе

том светлу треба разумети да и они који су далеко и они који су близу, како каже Апостол, само кроз Њега имају приступ Оцу небескоме и Духу Светоме. Али данас у човечанству, па, нажалост, понављам, делом и међу нама хришћанима, постоји велика заблуда, или је присутна духовна небудност, када се чује реч да се Крстом укида непријатељство и васпоставља заједница љубави. Не схватамо, наиме, да Крст не значи бол и патњу на које ћемо осуђивати једни друге, речју, делом

или помишљу, него значи страдање на које ћемо сами себе осуђивати да бисмо живели и, ако затреба и када затреба, жртвовати себе за друге људе.

Није, међутим, сада тренутак да објашњавам ове основне мисли којима и не треба неко тумачење јер су толико разговетне, недвосмислене и свима нама представљају путоказ живота, не само овде на земљи, од колевке до гроба, него и у времену и у вечности. Ово све говорим, и управо овај јеванђелски одељак из Посланице Ефесцима светог апостола Павла наводим, зато што је наш блажене успомене новопрестављени Патријарх – чије тело, ево, лежи пред нама, а чија душа се заједно са нама моли у овом часу, полазећи на блажени пут којим свака људска душа иде растављајући се од тела – својом личношћу био сведок, и то делатни сведок, истинитости речи које смо управо саслушали. Многи су спремни да, судећи по себи о другима, олако осуђују и пресуђују. Тако је, као и сви наши архијереји, као наша Црква у целини,

Блаженопочивши Патријарх српски Иринеј

и наш блаженопочивши незаборавни Патријарх понекад био изложен неправедним судовима и осудама. Неки су говорили и писали, на своју и нашу срамоту, да није довољно савремен, да нема осећања за савременог човека, а други да је веома ригидан, да показује нетрпељивост, – коју, иначе, приписују и свима нама као Цркви, како нашој помесној Цркви тако и читавој Православној Цркви, – а трећи, опет, да је, ето, сувише попустљив, на све могуће начине спреман на компромисе,

по неким незнавеним људима спаљене савести чак и на труле компромисе. Ништа од свега тога, на сву срећу и на нашу радост, није истина зато што је Патријарх наш Иринеј – у сагласју са својим именом, и оним добијеним на крштењу, у најранијем детињству, и оним потоњим, монашким именом под којим га и испраћамо одавде – био човек Христовог мира, оваплоћење мира, мирносоца и миротворца међу људима, међу хришћанима и међу народима, а пре свега у свом сопственом народу, чији је првосвештеник и духовни отац био, ево, последњих десет година.

Свој дуги, плодни и благословени живот на земљи провео је, од најраније младости, у служби Богу, Цркви и Роду, најпре у манастиру, потом, као наставник Богословије, у Призрену, а онда у манастиру Острогу, и то у тешком времену, – то није била данашња, послелитијска, православна Црна Гора већ готово некрштена Црна Гора, – када сам имао част и благослов да будем са њим и да га упознам изближе, о чему, ево, дајем лично

Упокој, Господе

Беседа Епископа бачког др Иринеја на
заупокојеној Литургији
у Спомен-храму Светог Саве

сведочење. Касније постаје епископ у Нишу, где је такође требало – током три и по деценије, колико је тамо остао – обнављати запустеле храмове, а пре свега препорађати умртвљене или пак раслабљене душе нашег народа, да би на крају био и предстојатељ наше Цркве у времену које није било нимало лакше од свих претходних. Све могуће ратове, бежаније, страдања народа и расколе – који су, нажалост, повремено потресали нашу Цркву, како нашу помесну, Српску Цркву, тако и васцело Православље, – све је он то морао да преживи, у свему томе да да истински светосавски и косовско-лазаревски одговор на све изазове, на сва питања, на сва искушења, да буде достојни глас и живо, ходаће сведочанство вековног и неизмењивог Предања наше помесне Цркве и Цркве у целини. Зато је и био омиљен код већине људи, пре свега код људи са духовном и црквеном свешћу, самосвешћу и савешћу. Сви су разумевали доброту, не само карактерну, људску, него преображену, јеванђелску, којом је његова личност зра-

чила. На највећа могућа понижења – то могу да посведоче сва овде присутна моја браћа архијереји – умео је не само да сачува хладнокрвност него да пажњом, добротом и добрим делима узврати управо оним људима који су му, на овај или на онај начин, наносили неправду. И у односу са другима, неправославним хришћанима и нехришћанима, у сваком дијалогу, при сваком сусрету, био је отворен, искрен, добронамеран. Са истом добротом и љубављу, као што је примао православне, примао је и њих и са њима разговарао. Сви они могу то да посведоче и сведоче управо ових дана у многим изразима саучешћа који стижу нашој Цркви.

Да не бих даље говорио о тој димензији његове личности – јер данас ће бити и опело и говориће и други људи – закључићу само са две-три реченице изречене ових дана, и то од представника наше стварне, а не лажне интелектуалне и културне елите, при чему је све ово што сам покушао да одмуцам пред вама веома лепо, а кратко, резимирао један православни српски интелектуалац речима: „Његова мекоћа је била његова снага, а његова уздржаност била је његова мудрост”. Један други, исто тако православан, убеђени верник, каже, сажимајући сав његов живот и све димензије његове личности у једну реченицу овим речима: „Мирна рука патријарха Иринеја је, без реторике и поиме, чврсто држала кормило наше Цркве, гледајући да никада не заборави ни српску државу и да се никада не одрекне српског народа и нашег светог Косова и Метохије”. То је покојник показивао непрекидно, уз пуну подршку и сагласност све јерархије, свега свештенства и монаштва и све пуноће народа Божјег у нашој Цркви. А у оквиру православне васељене, у оквиру Православне Цркве као целине, уживао је и поверење и љубав свих предстојатеља и многих, многих архијереја, од којих су неки данас дошли из велике сестринске Руске Цркве и аутономне Украјинске Цркве, да му одају последњу пошту овде заједно са нама, а и предстојатељи других помесних Цркава – не могући да буду присутни овде са нама због свима нама познатих околности и ограничења због епидемије – послали су изразе свог сау-

Упокој, Господе

Са свете запокојене Литургије у Спомен-храму Светог Саве

чешћа на овај или на онај начин.

Пре него што завршим, подсетио бих вас још на догађај описан у Јеванђељу по Луки, где Господ Христос, као наговештај и почетак будућег свеопштег васкрсења свих умрлих, тачније речено свих *уснулих* (појам смрти у хришћанству је замењен прикладнијим појмом *уснућа*, *преминућа* и другим сличним) васкрсава из мртвих једну девојку или девојчицу, кћер извесног Јаира. Али пре него што је учинио то чудесно дело које је једино Он, Богочовек, могао да учини и нико од нас људи, осим оних које је Он обдарио Својом благодаћу, Својим Духом Светим, Он каже ожалостљенима, сабранима око ње: „Није умрла него спава”. Онда неки људи почињу да се чуде, а неки и да се подсмевају, јер сви знају да је умрла. После Васкрсења Христовога ипак уистину *смрт* постаје *сан*. Нови, будући, незалазни дан Царства Божјега већ траје од Васкрсења Христовога, којем претходи Крст Његов. Зато и ми, данас и овде, можемо – знајући да је Патријарх наш увек живео за Господа, за Цркву, за Јеванђеље, за истину, за правду, за љубав, за мир – казати да би он могао да пред Господа изиђе изговарајући библијске речи: „Добар рат рат овах, веру одр-

жах, трку овога живота заврших”. А ми бисмо могли да људску, разумљиву, природну тугу због растајања заменимо пасхалном, крсно-васкрсном радошћу, парафразирајући речи Самога Спаситеља: „Он није умро, он спава”. И када се пробудимо сви, – душа не умире ни после телесне смрти, а и тела васкрсавају на крају историје, – то ће бити, ако Бог да, вечна заједница љубави, заједница спасених, Сабор светих, Црква небеска, прослављена. А дотле, ми и овде остајемо сви у заједници љубави.

Ми се молимо сада за душу нашег новопрестављеног, блаженопочившег Патријарха, али у исто време смо уверени да се и он, са очинском љубављу коју је показивао према свима и свакоме током свог дугог и плодног живота, такође моли за све нас, за Цркву нашу, за народ наш, за свеколику Цркву и за сав род људски. Стога га, понављам, испраћамо више са радошћу него са жалошћу и желимо молитвено да Господ души његовој подари вечни живот и радост у Царству небескоме, а тело његово да почива у миру у овоме светоме храму до последње арханђелске трубе, до свеопштег Васкрсења. Бог да му душу прости и молитве његове и благослов његов нека су са свима нама! Амин.

Упокој, Господе

МИТРОПОЛИТ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКИ АМФИЛОХИЈЕ (1938 – 2020)

У петак, 30. октобра 2020. године, у јутарњим часовима, уочи празника Светог Петра Цетињског, у Клиничко-болничком центру Црне Горе у Подгорици, после примања свете Тајне Причешћа, упокојио се у Господу митрополит црногорско-приморски Амфилохије. Са вером и надом у Васкрсење, 1. новембра 2020. године, епископство Српске и других помесних Православних Цркава, свештенство, монаштво и верни народ, родбина, пријатељи и многи поштоваоци митрополита црногорско-приморског Амфилохија, сабрали су се у храму Христовог Васкрсења у Подгорици на молитвени испраћај блаженопочившег митрополита. На светој зауспокојеној Литургији, после прочитаног јеванђелског одељка, беседио је Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј. Беседу Преосвештеног владике Иринеја преносимо у целости.

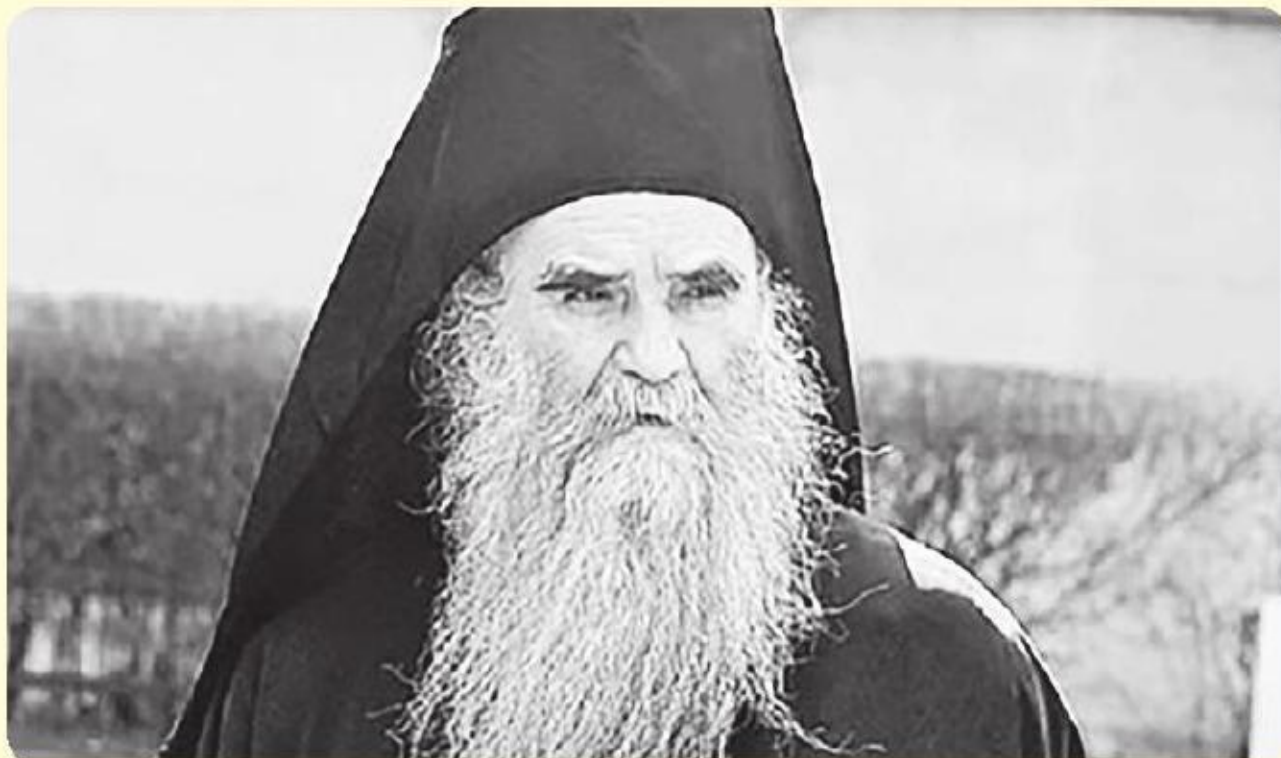
Драга браћо и сестре! По благослову Његове Светости, нашега Патријарха, и уз сагласност садашњег администратора ове богочуване Епархије или Митрополије, обратићу вам се са неколико речи у овај тужни и уједно радосни дан, при чему више радостан него тужан. Тужан је, наравно, стога што се растајемо са нашим, блажене успомене, владиком Амфилохијем, који се целог живота трудио на разним местима за Христа, за славу Божју, за свету Цркву Његову, а најдужи период свога живота је провео управо овде, у Црној Гори, као архипастир народа Божјега. Али, као што рекох, од туге због растанка већа је наша радост зато што верујемо, а верујући и знамо, да је растанак увек привремен. Ми се надамо не само да ћемо се једног дана наћи заједно него да ће то, благодаћу Господњом, бити у наручју Авраамовом, а пре свега у наручју Оца небеског, у заједници са свима светима, у заједници Цркве коју називамо небеском, а која почиње већ овде и сада, на земљи, јер је то једна Црква. И не само због тога можемо поред жалости да имамо и ра-

дост у срцу у овом часу јер вероватно није случајно – као што и нема ничега случајног ни у историји ни у нашим појединачним животима него је и то по Промислу Божјем, као поука и као порука свима нама – да се блаженопочивши Владика упокојио уочи манастирске славе, уочи празника светог Петра Цетињског, да је његово тело било изложено народу Божјем на опроштајно целивање и поклоњење на сâм престони празник манастира, а да се, ево, данас предаје земљи и душа његова испраћа на блажени пут ка Господу управо у дан Христовог Васкрсења (јер је свака недеља у току литургијске године празник Васкрсења Христовог), и то у храму Васкрсења Христовог, јединственом по много чему у нашем народу и у свим крајевима где он живи.

Обичај је и Предање Цркве, браћо и сестре, да литургијска беседа или проповед не буде слободна вежба на слободно изабрану тему, као што се, нажалост, понекад збива, него да је она увек тумачење оног одељка из светог Јеванђеља који смо саслушали, а кад кажемо тумачење то не значи неко субјективно тумачење, поготову не тумачење прилагођено такозваном духу наше епохе и неким новим критеријумима и осећањима која такозвани савремени човек има, него значи, уствари, утврђивање, исповедање свега онога што нам Христос као Реч Божја, кроз богонадахнуте јеванђелске списе, саопштава, а на начин који је нама близак и разумљив, који нам помаже да схватимо да је то реч Божја, животворна, која је на исти начин изговорена и упућена како онима који су је први слушали на земљи, апостолима и ученицима Христовим, тако и нама данас, тако и свим људима до краја историје. Данас, међутим, имамо ту предност што пред собом имамо јеванђелску причу или метафору Самог Господа Христа, коју је веома једноставно и лако тумачити и предочити или приближити свима нама, зато што нам тумачење – најлепше, најбоље, јединствено и непоновљиво – даје Сâм Господ

Упокој, Господе

Блаженопочивши митрополит црногорско-приморски Амфилохије

Христос. То је позната прича о Сејачу и семењу.

У њој, као што смо управо малочас чули, Сејач, а то није било који сејач него Сâм Господ Христос, небески Сејач, сеје семе Своје, сеје Своје Јеванђеље, Своју науку, Своје спасење, благодат Духа Свога Светога, и сва добра неопходна нама за живот и спасење и у времену и у вечности, и то божанско, нетрулежно семе не рађа увек једнако, него, као што знамо из створене природе у којој и са којом живимо, како ће семе успевати зависи понајвише од тога на какво тле ће оно пасти. Спаситељ каже да Његово божанско семе, Његова реч и Његов живот, падају на четири врсте земљишта: или негде украј пута (на неки сасвим безначајан део земље), било на каменито тле, било пак у неки трњак, или на родну и плодну земљу, и зависно од тога доноси плод. Желим да на данашњи дан, пред овде изложеним телом свог старијег брата, духовног оца многих међу вама, тачније свих вас који сте одавде, великог духовника и богослова Цркве уопште, искажем следеће: јесте да он телом непомично лежи, али, по древном Предању и искуству Цркве, његова душа, као и душа свакога који креће на овај

блажени пут ка Господу, и даље је за четрдесет дана на местима у којима је провела свој живот на земљи и у близини и љубави свих оних који су у овом животу били његови сапутници. Он је душом и овде, са нама и међу нама. Зато вас молим да ми дозволите да уместо другог тумачења покушам да данашњу јеванђелску причу Христову протумачим и илуструјем личношћу, животом и служењем блаженопочившег владике Амфилохија или, друкчије речено, да ову јеванђелску причу употребим за опис његове личности и тумачење његовог живота.

За семе које пада негде украј пута Сâм Спаситељ каже да се оно односи на људе који слушају реч Јеванђеља, реч Божју, али потом је од њих преотима ђаво, нечастиви сâм. Преотима је на хиљаде и хиљаде разних и лукавих начина којима се служи да би лишио људе спасења, „ричући као лав и ходећи унаоколо“ и искушавајући свако људско биће. Ако осмотримо унатраг личност и земаљски живот владике Амфилохија, уверићемо се да у његовом случају зрно Божје није пало крај пута. Не само да га ђаво никад није отео из срца његовога него је он то божанско семе задржао у себи, у своме бићу, у своме срцу, и

Упокој, Господе

Беседа Епископа бачког др Иринеја на заупокојеној Литургији у храму Васкрсења Христовог у Подгорици

чинио све да оно никне и у многим другим душама и савестима и да донесе многим спасење и живот вечни.

Даље, за семе које је пало на камен Спаситељ каже да то значи оне људе који заиста искрено и са радошћу приме реч Божју, али онда, немајући корена, постепено опадају док не отпаду, не одолевајући искушењима која наилазе кроз живот. Осврнемо ли се на личност блаженопочившега оца и брата нашега, знајући, неко више, а неко мање, о његовом животу, видећемо да је он од почетка, већ у детињству, живео речју Божјом иза реч Божју. То у Црној Гори његових детињских и раних младалачких година није било нимало једноставно: био је невероватан изузетак у време највећег безбоштва и гоњења Цркве да један дечак из Мораче свим срцем прими Господа Христа, да Њиме живи и да, изложен због тога искушењима, поготову када су га родитељи послали у Богословију, остане непоколебљив. Његов упис у Богословију је за тадашњу Црну Гору био прави шок, па се чак и тадашњи политички врх Црне Горе бавио таквим страшним светским проблемом као што је чињеница да неки дечак

из Мораче хоће да буде у служби Цркве, да носи мантију, и да је отишао у Богословију. А друга искушења, много страшнија од ових, пратила су га кроз цео живот, до последњег његовог даха, када је његово тело поклекло под својом слабашћу и у искушењу тешке болести, при чему морам да нагласим да оно што понекад чујемо – да је он преминуо од вируса који сада хара – није тачно. Он је савладао тај вирус. Био је данима (колико ја знам, једанаест дана) победник над тим вирусом, али његово тело, његов организам, његова плућа, нису издржали то искушење. То заправо и није искушење; то је једино благословено искушење. Јер, Господ свакога од нас позива када је то за њега најпотребније и најспасоносније. Господ је увек са нама и међу нама, а ако Га примамо – и у нама. Тако је увек био и са владиком Амфилохијем – у њему, са њим, поред њега – и позив да дође у наручје Оца небеског никако није искушење као што су искушења у нашем животу него, напротив, највећи благослов пре и до општег васкрсења свих мртвих и препорода свеколике Божје творевине, која треба да постане *ново небо и нова земља*.

Упокој, Господе

Чујемо даље како Спаситељ објашњава шта значи кад неко семе падне у трње. То значи: када га људи приме, али га приме тако површно да касније више заволе богатство и сласти овога живота, телажни богови, идоли, сатанске фатаморгане и обмане, које људи сматрају срећом овде на земљи (богатство, слава, сласти, уживања и томе слично) постепено умртве човека и он не доноси духовни плод. Напротив, сасуши се, умире духом, а то је друга смрт и једина страшна смрт. Владика Амфилохије је од детињства могао да избеже то трње, сматрајући га, као многи други, за цвеће, али он то није учинио. Још у најранијој младости, Духом Божјим, препознао је шта је цвеће, а шта трње. Могао је да стекне и славу, и уживања, и углед, и богатство. Уместо да постане скромни монах, могао је да изабере да буде професор или било шта друго. Али он ништа од тога није изабрао. Његова животна девиза била је: све за Христа, а Христа ни за шта! Зато је на њега примењива последња реч тумачења Самога Господа, Који каже да семе, када падне на добру земљу, у добром и чистом срцу рађа стотруки род, и то у трпљењу, не тек онако на готово, као што би народ рекао, него са огромним трпљењем, подношењем страдања са радошћу. Ношењем Крста Христовог човек стиче добро и чисто срце. То добро и чисто срце и јесте плодна и родна земља која рађа родом речи Божје. Управо личност и живот новопрестављеног Покојника јесу најбоље сведочанство о истинитости и животности ове речи Господње. Зато понављам: данас се више радујемо него што тугујемо, иако *радосна туга* и иначе јесте садржај подвижничког и благодатног живота свих хришћана или битребало да буде.

Све ово што говорим не значи да желим да стварам неки култ личности владике Амфилохија. То је њему најмање потребно. Томе свакако нити би у животу тежио, нити је тежио, нити би душа његова, уверен сам, ликовала због тога. Напротив, туговала би. Данас смо из Посланице Галатима светог апостола Павла поново чули богонадахнуту вечну истину да ко живи за Христа и Христом, као што је живео наш блаженопочивши Владика, тај може после да каже за себе речима апо-

стола Павла: „Не живим више ја него Христос живи у мени“. Те речи могао би сада да понови и почивши митрополит, а верујем да их његова душа, која је овде са нама и заједно са нама се моли, и понавља: „Не живим ја, никада нисам хтео да живим ја, него Христос живи у мени. То је био циљ и назначење мога живота у времену и у вечности“. И баш због тога, ми се молимо за покој његове душе и верујемо да ће он из нелажних уста Господа живота, спасења и љубави чути благословену реч: „Слуго добри и верни, у маломе (тојест у овом земаљском животу, од колевке до гроба) био си ми веран, над многим ћу те поставити“. То значи: бићеш у Царству Моме, у вечној заједници љубави, у заједници са свима светима. Биће у заједници како са спасенима и светима који су процветали широм васељене тако и са онима из нашега рода, од Светог Саве, и од пре Светог Саве, током низа векова, све до његовог и мог духовног оца, светог Аве Јустина, и других светих који су просијали у нашем народу, укључујући и светог старца Симеона, који се подвизавао управо овде, у Дајбабама, у овом граду, и мученике момишићке, који такође сведоче Христа у овоме граду и у овој земљи.

Опраштајући се привремено од владике Амфилохија, и ја се придружујем молитви и жељи свих вас, браћо и сестре, понављајући речи заупокојне службе: „Блажен је пут којим данас идеш, душо“. Блажен је пут којим данас иде душа нашег блаженопочившег Покојника. Молитвено и радосно желимо да он и тај последњи и најважнији део свога животног пута заврши онако како Господ очекује и жели свима нама. Надамо се и верујемо да ће и он из вечнога живота да се моли за сву своју духовну децу, за сву своју браћу, за свој народ и за све људе, које је толико волео, без обзира на све разлике и супротности међу њима. Зато му је Господ даровао љубав и поштовање многих, о чему сведочи данашње присуство браће архијереја из других помесних Цркава, упркос тешкоћама путовања, и великог броја браће архијереја из наше, Српске Православне Цркве. Нека Бог дарује Царство небеско Своје верноме слуги, а нас нека помилује и спасе! Амин.

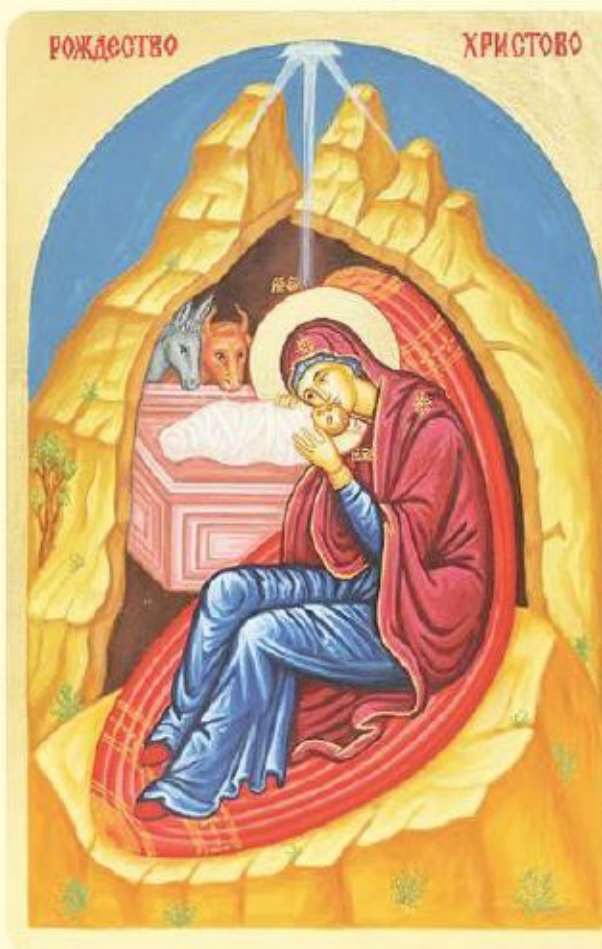

ОВАПЛОЋЕЊЕ ХРИСТОВО – ПРОЈАВА НЕИЗМЕРНЕ ЉУБАВИ БОЖЈЕ

Ако је Пасха најзначајнији хришћански Празник, Божић је најдирљивији. У Божићној служби опевамо у химнама догађај Рођења и Оваплоћења Бога Логоса. Који је ради нас постао сличан нама и боравио на земљи. Догађај Христовог Рођења постао је нарочити извор инспирације у свим областима духа и цивилизације. Пророци Старог Завета су пророковали о том догађају; у Новом Завету је то описано са непревазиђеном једноставношћу; свети Оци и богослови су на неупоредив начин проникли у саму суштину празника Рождества; химнографи и мелодисти су написали изузетне похвалне химне, а про-

зни писци и песници дивне приповетке, приче и песме; философи су били инспирисани Тајном Оваплоћења Бога Логоса, а исту Тајну народна побожност је доживела и доживљава у Предању, богослужењу и обичајима. Све то заједно представља неописиву и драгоцену ризницу од векова скривене тајне, која је посед свечовечански, али и свакога човека и сваке душе понаособ. Кључ за проналажење ризнице је само човеково настројење и трагање.

У наше време, дух света удаљује човека од суштине Празника. Празничне манифестације одвијају се далеко од њиховог светајинског извора, чиме се губи из вида црквени садржај и смисао Божића. Међутим, за оне који желе да духовно доживе Божић, и да очи-

Рођење Господа Исуса Христа

сте своје срце чисти и умивеним стиховима богослужбених химни, долазак Божића увек представља једно сада и једно данас. Увек очекују и ишчекују да чују поруку анђела: *Не бојте се; јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу. Јер вам се данас роди Спас, који је Христос Господ* (Лук. 2, 10 – 11), и истовремено химну Богу: *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лук. 2, 14).

Човек жели да „рашири“ своје срце, без оклевања и помисли сумње, да подржава пастире, да препознаје глас анђела, да буде послушан божанској поруци, да хита да се поклати великом

Богу као новорођеном детету у најлепој пещини старог света. Потом, душа која осећа носталгију за Богом, спремна је да дубље проникне у Тајну и да осети глас светог Јована Златоуста који проповеда: „Данас се рађа вечни и постаје оно што није. Иако је, дакле, био Бог, постаје човек, а не престаје да буде Бог. Није изгубио своја божанска својства да би постао човек, нити се поново променио и од човека постао Бог. Већ, док је био Бог Логос, без и најмање промене, примио је људско тело, а божанска природа је остала у њему неизмењена.“

Бог нам се у Христу јавио на необичан и недокучив начин и постао један од нас. Оне прве ноћи, када је Бог постао човек, када је Сам Живи Бог обитавао међу нама на зе-

Осми дан

мљи, присајединио се човековом сиромаштву. Нико није примио Мајку Његову под свој кров; сви су Га сматрали туђим, отерали Га на далеки пут без уточишта. Христос се те прве ноћи присајединио онима који из века у век пролазе кроз живот као одбачени, презрени, искључени из људског друштва. Није се постидео нас! Постао је као и сви ми. Дошао је да грешнике потражи и заволи. Дошао је на земљу да нам покаже да и у нашем паду верује у нас. Бог у нас верује и стоји као чувар нашег људског достојанства. Показао нам је величину човека!

Загледајмо се у начин Оваплоћења: Христос нам је јавио смирење и љубав Божју. Унижење Христово јесте снисхођење љубави Његове према роду људском. Онај који љуби оставља себе и служи другоме! Начин постојања где једног нема без постојања другог, где је мноштво услов једном – то је Бог подарио човеку. Човек свој идентитет гради само у сплету односа са својим ближњима. Очовечењем Христовим, небеса се распростреше по земљи, небеско се споји са земаљским. Господ Исус Христос крстолико спаја небо и земљу, тетако показује истинито и вечно постојање. Таквом вером можемо живети и постојати као људи у мери Оваплоћења Христовог. Без Оваплоћења Сина Божјег човек остаје без правог смисла живота; још прецизније речено, сав његов смисао и сви његови циљеви окончавају се смрћу. Славимо Христову вољу да испуни вољу Оца Његовог, да се створена природа спаси од смрти и бесмисла. Колико је дивљења достојно ово сједињење Бога са човеком!

Најистинитије Рођење Христово се дешава у срцу човечјем, како су то доживели, описали и предали нам Оци Цркве. Слово Божје, које се тада родило у телу у Витлејему, рађа се Духом драговољно, из човекољубља код оних који то желе. Постаје *отроча* и Себе уобличава у њима кроз врлине. Пројављује се онолико колико зна да то може да види онај ко Њега прима... Гледајући са мудрошћу силу ове Тајне, апостол Павле каже: *Исус Христос је исти јуче, данас и у векове* (Јевр. 13, 8). Христос Својим рађањем на неки начин рађа и

оличава Своје особине и духовне плодове: смиреност, веру, радост, мир, наду, самоодрицање, жртву, измирење, праведност, човекољубље а, изнад свега, љубав са свим благодатним даровима које наводи апостол Павле. Све ове особине јесу оличене у личности Христовој. Оваплоћени Бог даје могућност и човеку да рађа ове врлине: веру, радост, наду, братољубље, уздржљивост, а пре свега љубав која *дуго трпи, не завиди*, радује се и учествује у радости другог човека, има поверења и *све трпи*. Христовим доласком на земљу, врлине су стекле своје име које није ниједно друго него Господ Исус Христос.

На крају, најочигледнији израз доживљаја Христовог Рођења описан је речито у ирмосу девете песме катавасије празника Христовог Рождества: „Тајну чудесну видим и преславну; небо као пећину; престол херувимски – Дјеву; пећину као место где положен би несместиви Христос Бог, кога у химнама прослављајући величамо.” Човеково учествовање у овој Тајни претпоставља његову ревност, љубав, предавање и истрајност у подвигу, напору и трпљењу у искушењима. Христос се непрестано рађа. Сви смо чули јединствено, радосно поруку о доласку Месије, о завршетку плана Божјег Домостроја спасења кроз Оваплоћење Спаситеља света. Сви смо примили позив да се поклонимо Богомладенцу. Сви смо позвани! Они који са топлином доживљавају Тајну, постају избраници Божји, *чеда усиновљења*. Од дана Христовог Рођења, па све до данас, многи избраници Божји јесу управо светитељи. Својим животом и примером они нам показују пут и начин на који треба да доживљавамо ово натприродно чудо; отварају нам врата Едема и откривају нам радост Раја *унутар пећине*. Размотримо свет у коме живимо, не као мртав материјал, већ као оно што је, на крају крајева, позвано да постане *видљива одежда Божанства*, када Бог постаје *све у свему*. Каква слава, каква радост и нада! Опевајмо са страхопоштовањем, љубављу и трпљењем Оваплоћење Христово; оно је за нас живот вечни, већ овде и сада на земљи, оно је слава свега тварног у вечности на небесима.

Катихета Иван Костић

БОЖИЋНИ ИНТЕРВЈУ СА ЕПИСКОПОМ МОХАЧКИМ Г. ИСИХИЈЕМ

Прослављање празника Рођења Господа Исуса Христа – Божића, свагда и изнова нас подсећа на богооткривену истину да је Бог постао човек ради нашега обожења. Та истина пружа нам духовну снагу, наду и утеху у свим тешким временима и изазовима којима смо често духовно опхрани. У светлости празничне радости Божића, замолили смо Преосвештеног Епископа мохачког господина Исихија да нас у разговору поучи о значају овог великог празника Цркве, као и о осталим актуелним темама у вези са савременим животом православних хришћана.

Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије

Ваше Преосвештенство, благослови-те! Хвала Вам што сте пристали на разговор за *Виноград Господњи*, лист Епархије бачке, поводом празника Рођења Христовог – Божића. Сви смо сведоци да живимо у ери убрзаног технолошког напретка и да стојимо пред чињеницом да се и за саопштавање јеванђелске поруке, као и за сваки други вид комуникације, све више и више користе интернет и друштвене мреже. Колико је то добро по Вама и да ли и даље имамо потребу да се трудимо, да стварамо и да читамо добре књиге, квалитетне часописе и истинољубиве новине?

Благослов новорођеног Богомладенца на Вама и на уваженим читаоцима *Винограда Господњег*. Поруке се, па тако и оне јеванђелске, свакако преносе посредством неких медија. Дивна анђеоска химна која се односи на Христово Рођење: „Слава на висинама Богу и на земљи мир, међу људима добра воља“, пренесена је безазленим и простодушним пастирима на духовни начин, као Откривење. Исту поруку пастири су пренели другим људима усмено; затим је она писмено забележена од светог Луке у његовом Јеванђељу. Даље, она је безброј пута преписивана, потом штампана у свим штампарским технологијама... Да-

Разговор

нас је она дигитализована и преноси се електронски, кибернетички, посредством високо развијених технологија рачунара и мрежа у којима су повезани. Ван сваке сумње је да се она данас саопштава у огромној већини случајева управо на овај последњи начин. Могу чак да замислим да има међу млађима и оних који је на други начин никад нису ни видели.

Суштински, порука је иста без обзира на који начин се она преносила. Међутим, има и других чинилаца који у одређеној мери утичу на пријем и на целокупан доживљај једне поруке. На пример, ако ове јеванђелске стихове читате на истом екрану на коме сте малочас читали, рецимо, временску прогнозу, или нешто још удаљеније, па и штетно, сигурно је да их нећете доживети као кад бисте је читали из свог примерка штампаног Светог Писма, које вам је са благословом поклонио ваш отац, у којем сте оловком подвлачили за вас важне делове, на коме има и нека кап од воштанице, коју побожно узимате у руке са њеног посебног места у вашој себи, прекрстивши се и целивајући је. Даље, разлика је и у психолошкој обради текста; бољи су пажња, проницљивост и памћење кад се чита из штампане књиге. Нећемо ићи у неко радикално укидање сваког електронског текста, али свакако препоручујемо читање штампаног, пре свега књига, али и добрих часописа и новина.

Како се хришћански етос огледа у сфери виртуелног (интернет), штампаног (новине, часописи), визуелног (телевизија) и аудитивног (радио) облика комуникације?

Хришћански етос представља целокупност односа између хришћана и Бога, између хришћана међусобно, као и између хришћана и оних изван Цркве. Они се одвијају у Цркви коју хришћани чине као Тело којем је Глава Христос. Отуд ови односи нису само људски, него и благодатни, од Бога. Комуникација, или општење, је суштински важна јер она представља саопштавање и размену наших вредности, као и начин да се оне испоље и искусе, доживе. Било да шаљемо СМС пору-

ку, „качимо пост“ или коментаришемо, било да гледамо телевизијску серију или слушамо концерт на радију, ми саопштавамо и примамо вредности; тога треба бити свестан. У православној духовности се истичу појмови *трезвености* и *стражења*, у односу на спољашње податке, а још више на унутрашње мисли и помисли у нама самима. Примењено на ову тему, треба увек да водимо рачуна о томе шта примамо у ум и у срце, и шта отуд, у комуникацији, шаљемо другима; ово важи и за квалитет, али и за количину садржаја. Заправо, никад није била толика нужност и неопходност ових духовних појмова.

Прослави Божића претходи период припреме за овај празник. Зашто се припремамо за празнике и на који начин?

Сваки велики празник, што значи празник који се односи на Спаситеља, и још, на Пресвету Богородицу као ону која нам Га је родила, има своју припрему која се зове предпразништво; најчешће је то један дан, који претходи празнику. Највећи празници, пак, имају вишедневне припреме. За Божић се припремамо дугог рајним шестонедељним постом. У последњим недељама овога поста, у богослужења се уводе стихире које су посвећене наилазећем празнику. У два недељна богослужења пред сâми празник, Недељу светих Праотаца, односно, Отаца по телу Господа Исуса Христа, молитвено помињемо све оне који су, телесно и духовно, претходили Господњем првоме Доласку, Његовом Рођењу у људској природи. Овим се подвлачи реалност његовог човештва; Он је *заиста* њихов потомак, сродственик, почевши од првородног Адама, па све до пророка Захарије, оца светог Јована Крститеља, савременика Исуса Богомладенца. Овим се, такође, Његово смирено Рођење у некој пећини наомак Витлејема јудејског доводи у директну везу са стварањем света и човека и целокупном историјом, Мојсејевим законом и пророцима. Пет дана уочи Божића, улазимо у предпразништво и већ се потпуно погружавамо у свештену историју и теолошко и духовно созерцање предстојећег Доласка. Тако, у мери могућег, ми у Цркви

Разговор

учествујемо и прослављамо тај космички догађај, не као посматрачи и поштоваоци, него као они који то сами и доживљавају.

Како бисте описали пост - као припрему за одређени празник црквене године, исто тако и као целоживотни подвиг припреме за Царство Божје?

Пост уз молитву чини два крила духовне делатности, тојест подвига или *аскезе*. У посту се аскетски трудимо да очистимо своје срце и савест и уопште, да се, псаламски, *уклонимо од зла и чинимо добро*. Као што сте лепо приметили формулишући ово питање, пост користимо као своју припрему и за празнике, и уопште, за Царство Божје, коме нека бисмо се сви, благодаћу Божјом, присајединили. Сами празници о којима говоримо представљају кључне моменте у Домостроју спасења, тојест у свеукупности онога што је Господ учинио *да се сви људи спасу и да дођу у познање истине* (I Тим. 2, 4). За неке празнике, дакле, припремамо се посебним постовима. Тако је Црква у својој премудрости устројила: *сав* наш живот јесте аскетски живот, у посту и молитви; у вишедневним, пак, постовима, исто чинимо са додатним усрђем и посвећеношћу, и тиме се празновање најважнијих догађаја у свештеној историји издваја и добија посебан значај.

Како бисмо нашим верницима објаснили реалност Царства Божјег овде у историји, али и као сећање на реалност будућности?

Црква јесте Царство Божје, Царство Будућег века које долази, али које се тајанствено оприсутњује, већ овде и сада. Свако ко поверује у Господа Исуса Христа као Спаситеља и који се крсти, усиновљује се Богу Оцу и постаје *дете Царства*. Од онда када се Син Божји оваплотио, када се родио од Дјеве Марије потпуној људској природи, призвани смо да *Галично* упознамо и заволимо, а то јесте Царство Божје. Ова заједница остварује се у Његовој Цркви чији је Он оснивач и Глава. Наш живот у Христу у светој Литургији у којој се Црква остварује, у којој се причешћујемо и

сједињујемо с Њим, јесте живот у Његовом Царству, у мери у којој нам је то могуће, као ограниченим, грешним и недостојним, али ипак *синовима*.

Шта је непоновљиво ново у свакогодишњем празновању Рођења Христовог?

Црква празнује празнике, међу њима и Божић, као значајне догађаје у свештеној историји Домостроја нашега спасења. Када се саберемо у поноћ (или рано ујутро), после дуготрајног поста и сваке могуће припреме, ми ипак не можемо свим срцем, свим својим бићем да представимо себи да се Бог рађа као човек, *због мене грешног!* У то се уверавамо, то саборно доживљавамо тек у богослужењу, када чујемо певање *Рождственога канона*: „Христос се рађа – славите...” Тек тада постајемо причасници и сведоци Његовог чудесног доласка и у срцу узвикујемо: „Амин! Ваистину се роди!”

Како се то огледа у црквеном животу и у животу свакога хришћанина?

Посведочивши и прославивши долазак у телу, у *потпуно људској природи*, Господа и Бога и Спаса нашега, сваки од нас осећа личну повезаност, чак прожетост, с Њим. Он је растао, *ћелију по ћелију*, у тајности утробе једне од нас, Марије Богородице; родио се од ње конкретног датума, на конкретном месту; подизан и васпитаван од родитеља, и *напредовао у премудрости и у расту и у милости код Бога и код људи* (Лук. 2, 52). Он је, као човек, први од нас који је испунио закон и *пророке*, који се савршено *уподобио* Богу, постао сличан Њему, и пропутио нама, омогућио спасење и живот у Царству Божјем, који, следећи Њему, у све већој мери задобијамо још у овоме животу.

Како бисте протумачили речи апостола Петра: И имамо најпоузданију пророчку реч, и добро чините што пазите на њу као на светилник који светли у тамном месту, докле Дан не осване и Даница се не роди у срцима вашим (II Петр. 1, 19)?

Разговор

Свети апостоли су били најприснији ученици и сведоци Господа Исуса Христа. Из тог блиског односа они су изобилно даровани благодаћу Божјом. О томе сведочи избрани из њих Петар, означавајући као пророштво њихово сведочанство и учење речи Господње у тек рођеној Цркви. И дарови апостола као предводника, као и дарови првих верника као чланова Цркве Христове, употпуњени су тек изливањем Духа Светога на њих у Светој Педесетници, или потом приликом крштења и миропомазања сваког верника потоњих нараштаја. Реч Божја благодаћу долази ономе ко је вољно и с вером прихвата, и у њему сазрева и расте, кроз подвиг и дела љубави док не засја као светлост.

Његово Преосвештенство Епископ мокачки
г. Исихије

Шта за нас, у свакодневном животу, значи име Божје Емануил?

Пророчанство Исаијино: *Девојка ће затруднети и родиће сина; и наденуће му име Емануил* (Ис. 7, 14) наводи свети јеванђелиста Матеј, и објашњава да то име значи с нама

Бог. Наводи га одмах иза повести о Рођењу Христовом, на које се односи. Као што смо рекли раније, Христос Син Божји узима људску природу, Син Божји Син човечји бива, и остаје тако Богочовек заувек. Бог није више неко биће на бескрајно удаљеним небесима, већ је Он сад уједно и човек, Исус Христос са Којим имамо лични однос. То историјски почиње од Његовог Рођења, а светотајински се обнавља у нашим срцима сваког Божића.

У црквеној иконографији Емануил се приказује као дете, Богомладенац. То нам указује на детињу чистоту и веру са којима се рађамо али коју брзо губимо одрастајући у огреховљеном свету; том стању треба да се враћамо као зрели људи: *Ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско* (Мат. 18, 3).

Ваша божјића порука читаоцима Винограда Господњег...

Вратио бих се на анђеоску химну којом се слави Рођење Господње. *Са божјанских висина, Син Божји је сишао на земљу, дарујући нам мир и живот вечни!* Трећи део наведене реченице односи се на нас, ради којих се ово догађа. Господ чини Свој део у сусрету с нама; наш, пак, део јесте да имамо благовољење, да у својим животима тежимо и жудимо за Њим. Ми људи можемо да примимо Његову љубав и дарове само као слободне личности које се слободно одазивају на њих. Сви који смо, у том смислу, примили Његове дарове и кроз свету Тајну крштења ушли у Цркву, као и сва наша браћа и сестре који су на путу ка томе, и уопште, сав Богом саздани народ, сви смо Његова вољена чада којима Он долази, којима се јавља. Нека Га свако прими у своје срце по мери своје вере и љубави. Христос се роди!

Ваше Преосвештенство, уз срдачне честитке поводом великог празника Оваплоћења и Рођења Бога Слова, у име уредништва и читалаца листа *Виноград Господњи* срдачно Вам благодаримо што сте издвојили време за разговор и свима нам упутили речи пастирске поуке.

Разговарао протојеромонах Игор Игњатов

Оче, да те питам

ПРАЗНИК ХРИСТОВОГ РОЖДЕСТВА

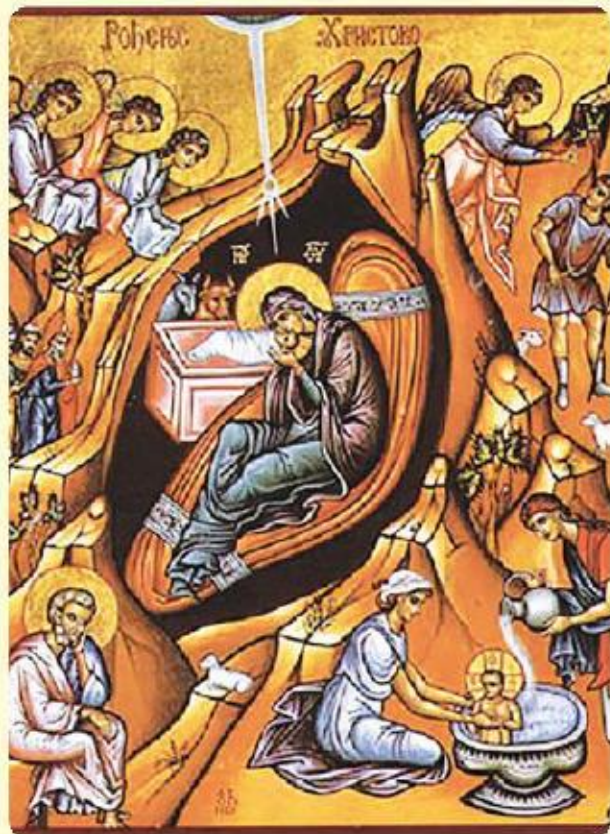
Поводом празника Рождества Христова замолили смо презвитера Вељка Василјева, пароха на Палићу, да за читаоце *Винограда Господњег* одговори на следеће питање: *Можете ли нам приближити генезу празника Рождества Христова и богослужбене специфичности које карактеришу овај велики празник наше свете Цркве?*

Дана 25. овога месеца, празник је телесног Рођења Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа, Бога рођеног од мајке Дјеве. Коју новину већу од ове виде творевина?

Овога дана је и поклоњење мудраца. Клањајући се Теби представници незнабожачки, Слове, објављују да ће Те убудуће поштовати народи (незнабожачки).

Овога дана је спомен пастира који виде ше Господа. Пастири, стадо своје оставивши, хитају да виде Христа, Доброг Пастира.

Њему слава у векове векова.

Рођење Господа Исуса Христа

Ове, почетне речи божјег *Синаксара* (књиге која садржи житија светих и празничне описе) казују нам о каквом вишеструком празнику се ради. Враћају нас у ноћ у коју наш Спаситељ би рођен у витлејемској пећини и када су се збили сви ови чудесни догађаји, те објашњавају због чега и ми осећамо радост и треперење срца сваке године у нашим храмовима када, на овај празник, чујемо речи *С нама је Бог!* (Ис. 7, 14; Мат. 1, 23). Као да и ми слушамо анђеле који пастирима Витлејема, певајући химну *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лук. 2, 14), благовесте да је избављење послао Господ народу своје (Пс. 110, 9). Као да и ми гледамо те мудраце од Истока, описане у светом Јеванђељу по Матеју (Мат. 2, 1 – 18), који дуго путоваху да би се поклонили Цару Славе, а који већ у самом догађају Рођења Христовог указују на то што Сâм Господ говори кроз читаво Јеванђеље да спасење није послато само једном народу, већ свим народима.

Богослужења у божјим, празничне дане нас непрестано подсећају какав је то дар што га примисмо ми људи кроз Оваплоћење Слова Божјег и опомиње нас да – заборављајући наше тренутне муке, проблеме и потребе – благодаримо Богу, као што то чини све од Бога створено. Једна од химни светог Анатолија, патријарха цариградског, казује: „Шта да принесемо Теби, Христе, који си се јавио на земљи, као човек, ради нас? Јер свака твар од Тебе створена приноси Ти благодарност: анђели – песму; небеса – звезду; мудраци – дарове; пастири – чуђење; земља – пећину; пустиња – јасле; а ми, Матер Дјеву. Боже, који си од пре века, помилуј нас“ (четврта стихира на *Господи возвах*).

Познато је већ да овај празник има специфичну генезу и да је у том контексту неодојив од празника Богојављења, односно да је некада прослављан заједно са истим. Тада је овај дан прослављао Рођење Христово, Крштење Његово на реци Јордану (и почетак јавног деловања Христовог), чудо у Кани Галилејској (и друга чуда Христова). Због мно-

Оче, да те питам

Са свете Литургије у Саборном храму у Новом Саду, о Божићу 2018. године

гострукости овог празника, врло рано долази до њиховог раздвајања, како би посебна пажња могла да се посвети сваком од њих, јер је сваки од ових догађаја битан за Домострој спасења нашега. Посебан празник Рођења Христовог односно Божић бива развијен најпре на Западу, а одатле је постепено пренет на Исток, највише трудом светих Василија Великог и Јована Златоуста. Свети Златоуст и назива овај празник „митрополија празника“.

Разумевши, дакле, да су празници Рођења Христовог – Божића и Крштења Христовог нераскидиво повезани, јасно је да можемо да закључимо да они имају и сличности и у богослужењима. Опет, оба празника којима почиње Домострој спасења рода људског, морамо посматрати заједно са Празником над празницима – Васкрсењем Христовим. Индикативно је да су, између осталих, ова три празника били дани када је Црква примала нове чланове у своје окриље, односно крштењски дани. Везу ових празника потврђују и сами канони

уочи ових дана, чији акростих гласи, на пример, *Велика среда*. Сасвим је јасно да празник Христовог Рођења не пада увек у исти дан у седмици, а самим тим и дани који претходе, али овде указујемо на везу коју химнографи Цркве овим акростиховима желе да покажу са Пасхом Христовом. Поред тога, посебна богослужења као што су Велики часови, Вечерња Литургија Светог Василија Великог и друга, уводе нас у овај празник Божића, Богојављења односно Васкрса. Будући да је празник Божића, Христовог Рођења, испуњење вековних старозаветних обећања, и само богослужење испуњено је вишеструким старозаветним читањима који пророкују и најављују Оваплоћење Бога Логоса. Псалми које слушамо на Великим часовима су *месијански*, односно пророчки – најављују рађање Христа у роду људскоме. Поред тога на сваком часу имамо три читања која нас све упућују на сами празник: једно старозаветно, једно из апостолских посланица и једно из Јеванђеља.

Презвитер Вељко Васиљев

Библијски појмовник

ИЗЛАЗАК ЈУДЕЈА ИЗ МИСИРА И УЛАЗАК У ОБЕЋАНУ ЗЕМЉУ

Хотећи да избави Израиљ од тешкога живота и правога ропства у Мисиру, Бог шаље Мојсија да се врати поново у Египат и да поведе народ у слободу. Зна Мојсије како је напустио земљу фараона и нерадо би да се враћа натраг, а зна и да ће фараон тешко пустити Јудеје из Египта будући да их држи као робље и бесплатну радну снагу; док је проблем њихове популационе експанзије решио убијањем јудејске мушке деце. Зато Мојсије, свестан своје немоћи за тако велики задатак – јер није његово послање да изведе неколицину људи, него цео народ од близу милион душа – покушава да увери Бога да је то немогућа мисија. Но Господ му обећава да ће Он бити са њим и са Израиљем и даје му више знакова као доказе каква ће сила и моћ Божја бити са њима. Мојсије Га тада запита: *Ево, када одем к*

синовима Израиљевим, па им рече: Бог отаца ваших посла ме к вама, ако ми реку: како му је име? Шта ћу им казати? А Господ рече Мојсију: ја сам Онај који јесте. И рече: тако ћеш казати синовима Израиљевим: који јест, он ме посла к вама (II Мојс. 3, 13 – 14). Тако се Бог именовао Мојсију као Онај Који јесте = Сушти. Само је Бог у Тројици Сушти, а све друго што постоји није сушто, него је приведено у биће љубављу и стваралачком силом Божјом.

Са Мојсијем је у Мисир кренуо и његов брат Арон. Најпре су се састали са старешинама племена Израиљевих, а потом отишли до фараона да од њега траже да пусти синове Израиљеве у пустињу да принесу жртву Господу Богу своме. Фараон није дозволио Јудејима да иду него, напротив, ставио их је у још тежи положај и наметнуо им још веће

Пророк Мојсије

Библијски појмовник

обавезе. После неког времена, Мојсије и Арон поново оду пред фараона покушавајући да га увере да их заиста шаље Бог Израиљев и да ће Египат снаћи велике невоље ако не пусти народ. Као видљиви знак да долазе од Бога они су учинили многа чуда пред фараоном и многе невоље снашле су цео Египат, али цару би, при сваком новом чуду и свакој новој невољи, срце отврдло и није пристајао да пусти Јудејски народ. На крају најстрашнија казна снађе Египат, у једној ноћи помреше сви првенци, сва прворођена мушка деца, тако да није било куће у којој није било огромне жалости, те плач и јаук захвати цео Египат. Онда, фараон позва Мојсија и Арона и заповеди да Јудеји одмах иду из Египта и да поведу и стоку своју и понесу и иметак свој, а још им и Египћани даваху дарове и накит, само да би што пре отишли и како би казне и страдања престала.

Прелазак Мојсија и Израиљаца преко Црвеног мора

Тако је Израиљ кренуо ка слободи. Фараон се, међутим, после неког времена предомислио и са великом војском кренуо да стигне Израиљце и да их врати назад. Бог је походио народ свој и на разне начине га чувао. Тамним облацима фараоновој војсци је онемогућавао напредовање, а светлим облаком и стубом омогућавао Израиљцима да могу да путују и ноћу. Када су Египћани већ сусликали Израиљце пред Црвеним морем, оно се чудесно отворило и Израиљци су прешли преко мора по сухом, а фараонова војска се

утопила. У овом избављењу од опасности и чудесном раздвајању мора, Израиљци су, свакако, видели прст Божји и одмах по преласку запевају песму захвалну. Тада запева Мојсије и синови Израиљеви ову песму Господу, и рекоше овако:

*Певаћу Господу, јер се славно прослави;
коња и коњика врже у море.
Сила је моја и песма моја Господ, који ме
избави;*

*он је Бог мој, и славићу га;
Бог оца мојега и величаћу га.*

(II Мојс. 15, 1 – 2).

Овај чудесни прелазак преко Црвеног мора, слика је свете Тајне крштења којом се људи избављају од греха.

У спомен изласка Израиља из Египта установљен је највећи јудејски празник –

Пасха, који има јединствену улогу у животу и историји јудејског народа. Празнује се 14. дана првога месеца у јудејском календару, а на тај празник одмах се надовезује и празник Бесквасних хлебова, и све то траје до 21. нисана. Израз *песах* значи *прећи*, *прелазити*, *заобићи*, *прескочити*. Када су страдали првенци мисирски, Господ је заповедио Јудејима да довратнике својих домова и горњи праг обележе крвљу жртвованог јагњета. Те обележене долове анђео Господњи је заобишао. И највећи хришћан-

ски празник, Васкрс, називамо *Пасхом*, *Новом Пасхом*, *преласком из ропства греху у истинско и ерлинско живљење слободне деце Божје*; *прелазак из смрти у Живот*. Као што је, вољом Божјом, знак крви жртвованог јагњета сачувало јудејске првенце од смрти, тако је Крв Сина Божјега, Јагњета Божјега извор живота и спасења свакога човека. Зато је старозаветна пасха типос и слика Нове Пасхе, а пасхално јагње које су Јудеји заклали у ноћи изласка из Мисира, праслика је Спаситеља нашег Господа Исуса Христа.

Протопрезвитер-ставрофор Милован Милорадовић

Из светоотачке ризнице

Свети Никола Кавасила: О ЖИВОТУ У ХРИСТУ

Прва беседа: *О томе да се живот у Христу остварује кроз свете Тајне крштења, миропомазања и Причешћа*

12. Заиста, изображавајући кроз свештене Тајне Његово погребeње и објављујући Његову смрт, рађамо се и саздајемо кроз њих, и на натприродан начин сједињујемо се са Спаситељем. Свете Тајне су оно чиме, како каже апостол Павле, у Њему живимо, и крећемо се, и јесмо (Дела ап. 17, 28). Крштење, наиме, дарује постојање и, уопште, ипостас по Христу, јер примајући мртве и развраћене људе, по први пут их уводи у живот; а помазивање светим миром усавршава новорођенога, полажући на њега енергије које овом животу приличе; док света Евхаристија овај живот и ово здравље одржава и крепи, јер дарује Хлеб живота да би се сачувало оно што је крштењем и миропомазањем стечено и да би новорођени остали у животу. Због тога, примивши своје биће кроз купељ крштења, ми живимо тим Хлебом и ходимо светим миром.

13. На тај начин живимо у Богу, преносећи своје живљење из овог видљивог света у онај невидљиви – не мењајући тиме место, већ владање и начин живота. Јер, нисмо се ми покренули нити успели ка Богу, него се Он покренуо и сишао к нама. Нити смо ми тражили, него смо тражени; јер није овца тражила свога пастира нити драхма свога власника (Лук. 15, 4 – 9), него се Он нагнуо над земљу и пронашао Свој образ, и дошао до места где је овца лутала, па ју је подигао и од тумарања одвратио. Учинио нас је небескима не премештајући нас одавде, него смо на земљи остали, и подарио нам је небески живот не узносећи нас на небо, већ спуштајући и нагињући небо к нама. Како рече Пророк, Он *сави небеса и сиђе* (Пс. 18, 9). И тако, кроз те свештене Тајне, као кроз какав прозор, у овај мрачни свет улази Сунце правде и усмрћује овај световни живот, а васкрсава онај натприродни; а Светлост света побеђује свет, на шта указују речи: *Ја сам победио свет* (Јов. 16, 33), уводећи вечни живот у ово смртно и пролазно тело.

14. Кад сунчев зрак уђе у кућу, светиљка

не привлачи више на себе погледе посматрача, већ светлост сунца преовладава и заузима сав простор. На исти начин и светлост будућег живота – кад кроз свештене Тајне ступи у овај живот и настани се у душама верних – побеђује живљење у телу и красоту овога света, и сакрива његов сјај; а то је живот у духу, којим се побеђује свака телесна жеља, по речима апостола Павла: *По духу ходите, и похоту телесну нећете чинити* (Гал. 5, 16). Тај пут је Господ поставио долазећи нам, и та врата је отворио кад је у овај свет ступио, и није хтео да их затвори кад се Своме Оцу вратио; од Њега послан, кроз та врата се враћа људима штавише, увек је присутан, и са нама јесте и биће довека, држећи се оних Својих обећања.

15. Према томе, како би рекао Патријарх, *овде је доиста кућа Божја, а ово су врата небеска* (Пост. 28, 17) кроз које нису само анђели силазили на земљу (јер су присутни уза сваког који савршава свете Тајне), већ и Сâм Владика анђелâ. Стога и Сâм Спаситељ, кад је прихватио да буде крштен Јовановим крштењем, као што Писмо каже, отворио је небеса, показујући да су то двери кроз које ћемо угледати небеске просторе. Говорећи да онај ко није крштен не може ући у живот, имао је на уму управо то да бања крштења представља некакав улаз и двери. *Отворите ми врата правде* (Пс. 118, 19), вели Давид, желећи да му се, како ја сматрам, ове двери отворе. Јер, то је оно што су многи пророци и цареви жудели да виде: како Сазатељ тих двери силази на земљу. Због тога, каже он, ако би му било могуће доспети до двери и проћи кроз њих, исповедио би благодарност Богу, Који је тај зид разорио. *Ући ћу на њих, славићу Господа*, вели, знајући да ће кроз те двери моћи да доспе до савршеног познања Божје доброте и љубави према људском роду.

16. Шта би, дакле, могао бити већи знак

Из светоотачке ризнице

доброте и човекољубља Божјег од тога да се душа, купајући се водом крштења, ослобађа од сваке нечистоте, и да, помазујући се светим миром, царује у Царству небескоме, и да је Он храни, пружајући јој Своје Тело и Своју Крв? Шта се може упоредити са тим да људи постају богови и синови Божји, да наша природа божанском чашћу бива узвишена, а земљани човек уздигнут до толике славе да већ постаје равночастан и равнобожан са божанском природом? И шта би нам чудесније и веће могао оставити? Јер, то је, чини ми се, врлина Божја која је покрила небеса која је надишла сваку творевину и покрила свако дело Божје, побеђујући својим величанством и својом добротом. А међу свим божанским делима, којих је толико много, која су толико добра и велика, нема ниједнога које не заостаје за мудрошћу и уметношћу Творца; могао би Он, дакако, створити дела која су лепша и већа од ових што постоје и што би неко могао замислити. Ако би постојало некакво дело Божје толико лепо, толико добро да се може поредити са оном мудрошћу, силом и уметношћу, једном речју да је једнако са Његовом бесконачношћу, те да као какав знак представља све величанство божанске доброте, мислим да би и оно било побеђено. Јер, свагдашње дело Божије је у томе да предаје добра, и све ће ради тога учинити; а то је циљ свега што је већ настало и свега што тек има да настане у будућем времену (Дионисије Ареопагит, *О божанским именима*, 4). Чинећи то, предао је Бог највеће добро, а веће од тога није имао да подари; то је, свакако, највеће и најлепше дело доброте и последња међа Његове доброте.

17. Такво је дело Домостроја Божјег који је ради људи извршен. Наиме, Бог овде није само предао човечанској природи некакво добро, задржавајући при том већи део за себе, него је у њу положио сву пуноћу Божанства, односно читаво Своје природно богатство. Због тога је апостол Павле и рекао да се у Јеванђељу показује правда Божја: *Јер се у њему открива правда Божја* (Римљ. 1, 17). Наиме, ако има врлине и правде Божје, то је, свакако, изобилно предавање добара свима

и човеково заједничарење у Његовом блаженству. Због тога су најсветије Тајне са правом назване дверима правде, јер их је крајња Божја доброта и љубав према људском роду, односно божанска добродетел и праведност, начинила нашим улазом у небо.

18. Господ је и са једним другим циљем поставио овај знамен и даровао нам те двери и показао тај пут – ради суда и праведности. Јер, није погубио заточенике, већ је дао откуп; и свезао је силнога ђавола, који беше осуђен не због тога што Господ има већу силу, већ праведним судом. И тако је царовао над домом Јаковљевим, уништивши тиранију у душама људским не зато што је био у стању да је уништи, већ зато што то беше праведно. То је имао на уму псалмопојац кад је рекао: *Благост је и правда подножје престолу Твоме* (Пс. 89, 14). Није праведност Божја само раскрилила те двери, већ је кроз њих и она сама доспела до нашега рода. Јер, у прва времена, пре но што Бог беше дошао људима, није се могло наћи праведности на земљи. Да је праведности уопште било, она Богу свакако не би промакла; него се Он Сам нагнуо са неба и потражио је – али је ипак није нашао: *Сви су зашли, вели псалмопојац, сви се покварили, нема никога добро да твори, нема ниједнога* (Пс. 14, 3). Кад се, међутим, истина из земље јавила онима који су пребивали у тами, лажи и сенци, тада се праведност по први пут нагнула са небеса и уистину и потпуно се људима показала. И оправдали смо се, ослободивши се најпре од окова и кривице, јер нас је Онај Који никакву неправду није учинио, оправдао крском смрћу, на коју беше осуђен због наших дрскости; а потом, кроз ту смрт, постадосмо и пријатељи Божији и праведници. Јер, Спаситељ нас Својом смрћу није само избавио и приближио Оцу, него је и нама дао власт да будемо деца Божја (Јов. 1, 12). Примивши на Себе тело, присајединио је Себи и нашу природу, а силом светих Тајни сједињује свакога од нас са Својим Телом, и на тај начин сеје у нашим душама Своју праведност и Свој живот. Тако је људима постало могуће да кроз свете Тајне и познају истинску праведност и да је остварују.

Старечник

О ави Јакову

1. Рекао је ава Јаков:

– Веће је странствовати него дочекивати странце.

2. Још је говорио:

– Када неко бива хваљен, треба да се сети својих грехова и да има на уму да није достојан тога што је речено.

3. Још је рекао:

– Као што светиљка обасјава мрачну одају, тако и страх Божји, када се усели у срце човечије, обасјава га и поучава свим добродетељима и заповестима Божјим.

4. Још је рекао:

– Није потреба само за речима; јер у ова времена много је речи код људи. Потребно је дело; јер то је оно што се тражи, а не речи, које не доносе плода.

О ави Јераксу

1. Упита неки брат аву Јеракса:

– Реци ми како да се спасем?

Старац му вели:

– Седи у својој келији; ако си гладан, једи, ако си жедан, пиј, немој говорити лоше ни о коме, и бићеш спасен.

2. Исти он је рекао:

– Никада нисам рекао ниједну световну реч нити сам хтео да је чујем.

О ави Јовану Евнуху

1. Када је ава Јован Евнух био млађи, упигао је старца:

– Како сте ви могли са лакоћом да чините дело Божје, а ми са трудом то не можемо да чинимо?

А старац му вели:

– Ми смо могли, јер је наше главно занимање било дело Божје, а телесним потребама придавали смо малу пажњу; а вама су телесне потребе главно занимање, а дело Божје не

сматрате неопходним. Зато сетрудите, и зато је Спаситељ рекао својим ученицима: *Маловерни, иштите најпре Царство Божје, а ово све ће вам се додати (Мат. 6, 33).*

2. Рекао је ава Јован:

– Отац наш, ава Антоније, рекао је: „Никада нисам своју корист стављао испред користи свога брата.”

О ави Јовану Килику

1. Говорио је ава Јован Килик, игуман ратски, својој браћи:

– Децо моја, како смо побегли од света, побегнимо тако и од телесних жеља.

2. Још је рекао:

– Подражавајмо наше, односно њихове трудове и тиховање, којим су живели овде.

3. Још је рекао:

– Немојмо, децо моја, прљати ово место, које су наши оци очистили од демонâ.

4. Још је рекао:

– Ово место припада подвижницима, а не трговцима.

Старечник, Беседа, Нови Сад 2000, 192 – 194.

Из летописа

ХРАМ УСПЕНИЈА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ПИВНИЦАМА

Још за време владавине Турака, у 16. веку, основана је Бачка епископија (1578. године), са седиштем у Сегедину. Цркве су грађене од дрвета и плетара, јер Турци нису дозвољавали градњу цркава од тврдог материјала. Подаци о црквама из тог периода су доста ретки, а највероватније да је више мањих насеља имало заједничку цркву. У атару Пивница, југозападно од села званог Црни Ат, налазило се старо насеље Санто (Szantov на мађарском), и за време турских пописа, 1590. године, у селу је пописано осамнаест српских кућа.

Време изградње храма Успења Пресвете Богородице у Пивницама и подаци о њеном оснивачу остаће непознати, јер нема сачуваних записа. Оснивањем Крушедолске митрополије 1708. године, свештеник Георгије у пивничкој цркви већ води матичне књиге рођених око 1710 - 1712. године, а насељавањем развојачених граничара насељених око цркве 1713 - 1714. године, настаје село Пивнице. У попису Бачке и Бодрешке жупаније 1715. године пописан је и црквењак Живан Дугачки, што значи да је у селу поред 39 пописаних пореских глава (кућа), постojала и црква.

На темељима старе, подигнута је нова црква 1728. године, о чему постоје записи на корицама књига дарованих цркви у том периоду. После десетак година, због епидемије куге 1738. године у Парабућу и Пивницама, становници села селе се на садашњу локацију села Пивница, и подижу цркву. И поред свих неприлика и задужења, црква је подигнута 1746. године. Део дуга од 300 форинти је враћен, а остатак од 100 форинти потврђен је облигацијом, тојест поновним задужењем код грчког трговца Нике Јањета. Тешке године још више је угрозила најезда скакаваца који су опустошили све атаре, тако да су Пивничани за изградњу свог храма били принуђени да сакупљају прилоге, шаљући једног од свештеника са пратњом све до Украјине и Русије. Расељавањем српског становништва из појединих села намењених за колонизацију Немаца, у Пивницама је насељено доста нових породица које су омогућиле да се црква заврши. Са старе цркве пренето је све што је могло

Храм у Пивницама

Из летописа

да се употреби, па је тако пренет и иконостас који је претрпео доста измена.

Упоредо са изградњом цркве изграђена је и школа, а као први учитељ световњак у Пивницама 1754. године помиње се магистер Теодор. Садашњи храм у Пивницама подигнут је у периоду 1740 – 1746. године, а освешен на дан Светог апостола Филимона, 22. новембра 1754. године, од стране тадашњег епископа бачког Висариона Павловича (упокојио се 24. октобра 1755. године). Поред храма освешена је и школа. Податак о освешењу постоји на урамљеном натпису у олтару, изнад двери цркве у Пивницама, на црквено-словенском језику и гласи: „Осватисја жртвеник Господа Бога и спаса нашег Ијуса Христа во храмје Успенија Пресвјатија Владичици нашеја Богородици и Присно Дјеви Марији, купко и тојже храм: во времја царствованија свесјатљејшија Хунгаро Бохемикија Царици Марији Терезији. Сјашчснодејствијем преосјасичењејшаго Господина Висариона Павловича, православног Епископа Бачкаго, Новосадскаго, Сегедењскаго, Егарскаго же и Сомборскаго. В љето воплошченија Господња 1754. индикта В мјесеца новембра 22 дне на памјат св. Апостола Филимона и проч. села Пивницје.“

После 30 година, 1776. године, црква је реновирана и осликан је нови олтар и преуређен торањ са звоником. После 46 година од подизања нове цркве, у периоду 1792 – 1793. године извршена је комплетна рестаурација цркве и торања са звоником и од те године спољни изглед цркве се није битно променио до данашњих дана.

Храм Успења Пресвете Богородице у Пивницама, и поред скромне декоративне пластике, поседује препознатљиве елементе барокног стила, односно рококоа као његове завршне фазе. У унутрашњости се налази развијена и раскошно резбарена олтарска преграда, која такође носи барокне стилске одлике. У 20. веку, тачније од 1984. до 1989. године, у сликарско-конзерваторску радионицу Покрајинског завода за заштиту споменика у Новом Саду донет је иконостас цркве Успенија Пресвете Богородице у Пивницама

у парчићима, скоро распаднут. Стручњаци Завода нису могли да утврде годину његовог настанка, али су установили да је иконостас пренет у пивничку цркву јер неке иконе недостају. Руководиоци радова на обнови пивничког иконостаса, сликар-конзерватор Стериос Арванитидис и вајар-конзерватор Момчило Петровић, по начину сликања мисле да је то дело Јована Исаиловића Старијег.

Још 1958. године, приликом евидентирања и сачињавања предлога за стављање под заштиту Завода пивничког иконостаса, Оливера Милановић Јовић је запазила да три иконе нису рад истог мајстора, који је сликао горње и доње делове иконостаса, а нису ни истовремено рађене, већ су настале касније, вероватно у првој половини 19. века. На основу стилских анализа композиционих аналогја, цртачких вредности, колористичког израза и сликарско-технолошког поступка, може се тврдити да су три иконе са сокла иконостаса српске цркве у Пивницама дела сликара Арсе Теодоровића. То су иконе: *Сусрет Марије и Јелисавете, Христос и Самарјанка и Усековање главе светог Јована Крститеља.*

Храм Успења Богородице у Пивницама са иконостасом стављен је под заштиту закона решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе АПВ у Новом Саду број 171 од 24. марта 1958. године, а 1991. године категорисан је као непокретно културно добро од великог значаја. У Централном регистру се као споменик културе води под бројем 1134.

До данас су у цркви сачуване књиге из 18. века, које нису више у употреби и на којима постоје записи и имена донатора као и значајних догађаја, као и протоколи рођених, венчаних и умрлих, који се воде од 1786. године, па све до данашњих дана. Четрдесетих година 20. века, мештанин Пивница Бранко Жабалац, све своје имање оставио је српском православном храму у Пивницама. Имање је после рата конфисковано од стране државних власти, али је реституцијом претходних година враћено. Почетком друге деценије 21. века, замењен је цео кров и црква је заштићена за наредни период.

Протојеромониха Петар Бикар

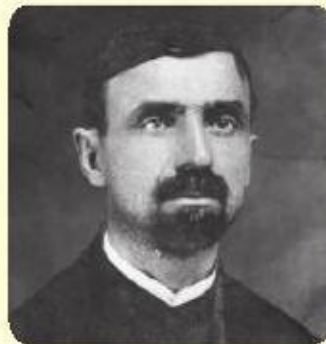
Портрети говоре

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР др ЛАЗАР МИРКОВИЋ (1885 – 1968)

Прота Лазар Мирковић рођен је у Пивницама, у Бачкој, 4. јула 1885. године, од оца Јефрема и мајке Милице. Основну школу је учио у Вуковару, Новим и Сремским Карловцима. У Сремским Карловцима је завршио и Велику гимназију са матуrom (1902) и Богословију (1906). Студирао је на Теолошком факултету у Черновицама, где је докторирао 1916. године.

Године 1909. ступа у службу и то као префект у Богословском семинару у Сремским Карловцима. На тој дужности остаје до краја школске 1912/1913. Оженио је Зорку Врачарић, 13. јула 1913. године, и са њом је имао двоје деце, кћер Милану и сина Стевана. Патронат Српске православне гимназије у Сремским Карловцима поставио га је 27. јануара 1912. за суплента на место професора катихете. Са 1. јануаром 1913. постављен је за доцента у Српској православној богословији за предмете црквенословенски језик и литургика. У истој Богословији постављен је за ванредног професора (са 1. септембром 1915), па потом и за редовног професора (са 1. септембром 1919). Од 15. децембра 1917. у Карловачкој богословији поред наведених предмета предаје и пчеларство.

За ђакона је рукоположен на празник Светог архангела Михаила 1913. године у Саборној цркви у Сремским Карловцима, а за презвитера 4. септембра 1915. у придворној патријаршијској капели Светог Димитрија у Сремским Карловцима. Указом од 2. фебруара 1922. године постављен је за ванредног професора Православног богословског факултета у Београду, а Указом од 21. августа 1925, бива постављен за редовног професора истог факултета за предмет литургика. Професор Лазар Мирковић је као редовни професор више пута био декан на Богословском факултету, а више година и члан испитне комисије

Прота Лазар Мирковић

за полагање професорског испита. Био је дописни члан Скопског научног друштва, редовни члан Историјског друштва у Новом Саду и сарадник Археолошког института Српске академије наука и уметности. Од 9. септембра 1938. до 6. јуна 1941. био је управник Музеја Српске Православне Цркве у Београду, а од 27. августа 1941. до 13. јуна 1942. био је вршилац дужности управника Универзитетске

библиотеке у Београду. Од стране Научног одељења Матице српске изабран је за члана сарадника Матице српске у секцију за ликовну уметност Научног одељења. Био је носилац више разних предатних одликовања.

Сарађивао је са великим бројем часописа и учествовао је на интернационалним конгресима у Атини (1920), Софији (1934), Палерму (1951). Објавио је преко стотину научних радова. Његово најзначајније дело је *Православна литургика*, која се састоји из два дела: *Први, општи део*, који садржи *Увод у литургику*, *Потребе и услови за вршење богослужења*, *Опћи заједнички облици појединих богослужења*; *Други, посебни део* (1. том) обухвата дневна богослужења, свете литургије и седмична богослужења, док *Други, посебни део* (2. том) обухвата свете Тајне и Молитвословља. Друго значајно дело професора Лазара Мирковића јесте *Хеортологија или историјски развитак и богослужење празника*, у којој је посебно обрадио историјску генезу великих празника наше свете Цркве. Такође, вредно је поменути и дело *Списи Светог Саве и Стевана Првовенчаног* и многе друге стручне богословске радове.

Пензионисан је 1. октобра 1952. године и од тада је радио као почасни хонорарни професор Богословског факултета све до 1962, када се из Београда преселио у Сремске Карловце, где се упокојио 23. априла 1968. године.

Уредништво листа *Виноград Господњи*

ПАТРОН ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ ПРОСЛАВЉЕН У ЗНАКУ ВЕЛИКИХ ЈУБИЛЕЈА

Патрон Епархије бачке, Чудо светог архангела Михаила у Хони (Колоси), свечано је прослављен у суботу, 6/19. септембра 2020. године, у порти храма Рођења светог Јована Претече у Сомбору. Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј, а саслуживали су Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Исихије, свештенство и монаштво Бачке епархије. Овогодишња прослава Патрона протекла је у знаку обележавања три значајна јубилеја: 230 година храма Рођења светог Јована Претече у Сомбору, 100 година од васпостављања Српске Патријаршије и 30 година архијерејске службе Преосвештеног владике Иринеја.

Храм Рођења светог Јована Претече у Сомбору, познатији као Мала црква, подигнут је на темељима хришћанске богомоље која потиче најкасније из прве половине 16. века, а коју су Турци, после освајања Сомбора 1541. године, претворили у џамију. По одласку Турака 1687. године, сомборски православни Срби су преузели џамију и вратили јој првобитну намену – православног храма Светог Јована Претече. Бежећи пред Турцима у време Аустријско-турског рата, монаси фрушкогорског манастира Јаска пренели су 1716. у Светопретечину цркву мошти српског цара Уроша, сина цара Стефана Душана. Две године касније, након потписивања Пожаревачког мира, јазачки монаси, враћајући се у Срем, понели су и мошти цара Уроша, које су у свечаној литији, у пратњи многобројних сомборских Срба, ношене на раменима кроз целу варош. У знак захвалности, монаси манастира Јаска су Светопретечној цркви у Сомбору подарили икону Матере Божје. Стари храм је порушен у августу 1786, док је у септембру исте године освећен темељ нове цркве. У децембру 1790, нова црква Светог Јована Претече, саграђена у барокном стилу са елементима рококоа, свечано је освећена. Иконостас богате каснобарокне декорације са елементима неокласицизма иконописао је

сликар Павел Бурковић и довршен је после августа 1809. Дрворезбар је био Алекса Теодоровић из Баје. Храм Рођења светог Јована Претече је једино здање у Сомбору које је проглашено за културно добро од изузетног значаја.

Наведени детаљи из историје сомборске Мале цркве сведоче не само о изградњи и потоњим обновама другог по величини храма у Сомбору; историја ове цркве је уједно и сведочанство великог труда и подвига православних житеља Сомбора, као и њихове бриге за *дом Божји* – за свештено место молитве и духовног преображаја, какво је сваки храм подигнут у славу Божју и светих Његових. Храм Рођења светог Јована Претече у Сомбору, као и остали храмови широм Епархије бачке, сведочи о томе да су наши преци у тим бурним временима имали свест о свом православном хришћанском пореклу; да су добро знали да је на просторима данашње Српске Војводине још у првим вековима посејано семе хришћанске вере; да је то семе вере на истим просторима натопљено крвљу светих мученика. Старајући се о изградњи и обнови овог и многих других храмова, наши преци су се старали о оном најважнијем – о духовном препороду и опстанку у духу православне вере. Мудри јерарси и духовни предводници српског народа бринули су о опстанку живе Цркве, без које црква као грађевина губи свој смисао и улогу. Таква људска логика, надахнута љубављу према Богу и своме роду, била је од кључног значаја за живот и опстанак православних Срба на подручју северно од Саве и Дунава, на просторима некадашње Карловачке митрополије. Управо је Карловачка митрополија пружила немерљиви допринос у очувању духовног и црквеног живота српског народа у Хабзбуршкој монархији. Такву улогу Карловачка митрополија је имала све до уједињења покрајинских Цркава и поновног васпостављања Српске Патријаршије 1920. године. Овај догађај је био изузетно важан за очување црквеног јединства и жи-

Поводи

Благосиљање славских дарова у порти храма Рођења светог Јована Крститеља у Сомбору

вота Српске Православне Цркве у потоњим временима.

Један од најугледнијих и најеминентнијих наследника оних црквених великодостојника наше помесне Цркве који су се читавим својим бићем залагали да као Црква и као народ постојимо и опстанемо у духу православне вере у јединству и да непоколебиво следимо Господа Исуса Христа и Његове свете угоднике, јесте Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј, који већ пунетридеценије мудро управља *речју Истине* Божје у Епархији бачкој као надлежни архијереј. Пре тридесет година, 20. маја 1990, владика Иринеј је хиротонисан у Пећкој Патријаршији, а потом је исте године изабран за Епископа бачког и устоличен у Новом Саду. По његовом ступању у трон Епископа бачких, у Епархији бачкој је започета значајна обнова у свим аспектима црквеног живота. Поред активне обнове литургијског и богослужбеног живота, вредно је поменути да је током последњих тридесет година у Епархији бачкој обновљено монаштво, изграђени су многи нови и обновљени стари храмови, подмлађе-

но је свештенство, покренута је издавачка делатност; при Епархији су основане добротворне установе, а на пољу црквене мисије такође је учињен озбиљан искорак у виду одржавања предавања и трибина на богословске теме, али и у оснивању црквених радио-станица.

У години јубилеја тридесетогодишњице архијерејске службе Епископа бачког г. Иринеја, навршило се и тридесет година од његове прве канонске посете архијерејском намесништву сомборском. Стога је на велику духовну радост православних житеља Сомбора и све пуноће Епархије бачке било да управо при сомборском Светојовановском храму буде литургијски прослављена епархијска слава у знаку ових великих јубилеја. Својеврстан увод у прославу Патрона Епархије бачке била је беседа Преосвештеног владике Иринеја, изговорена на светој Литургији после прочитаног јеванђелског зачала. Том приликом, Владика је свештенству и верном народу честитао епархијску славу и указао на велики значај анђелских сила у животу сваког човека. „Свети анђели и арханђели служе нашем

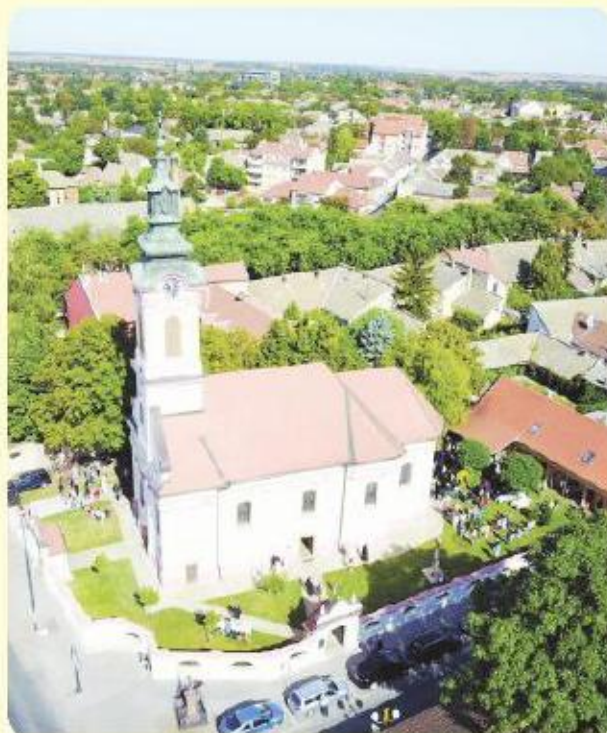

Поводи

спасењу; они на светој Литургији заједно са нама саслужују, они нас прате молитвено кроз цео наш живот, прате свако људско биће и прате цео свет. Непрекидно служећи Господу – служе и нама; служећи нама – тиме служе и Господу. Они су свугде око нас; ми их не видимо, али њихово присуство и чудотворно дејство у нашем животу осећамо својом вером”, навео је Епископ бачки, указавши на то колико је присуство анђела делотворније – у смислу живота, спасења, свакога добра и благослова – у односу на један сићушни вирус који хара и изазива врло тешке последице. Преосвештени владика је подсетио да се Патрон прославља саборно сваке године у неком другом храму Епархије бачке. „Ове године, нажалост, тај уобичајени програм није био могућ до краја, јер имамо препоруке, као што сви знамо, да избегнемо масовна окупљања, јер још увек траје епидемија од које ми верујемо да ће Господ спасти и сав наш народ и сав свет. Потпуно смо свесни да не може живот наш да се претвори у трајну и неизлечиву пандемију страха, да једни од других зазиремо и да нам се – и несвесно, а нарочито преко медија – улије у главу идеја да ближњи није ближњи него да треба да нам буде што даљи. Напротив, истина живота, како је Бог створио човека, јесте да само у заједници, у заједници љубави се налази истински људски живот”, нагласио је владика Иринеј. Епископ бачки је у својој беседи присутнима честитао и подсетио на велике јубилеје Српске Православне Цркве, који су обележили овогодишњу прославу Патрона – осам векова аутокефалности и век од уједињења покрајинских Цркава и васпостављања Српске Патријаршије – истичући да је „јединство наше Цркве светиња коју морамо да бранимо, за коју морамо да се боримо и која је велики дар Божји свима нама”. Поред наведених јубилеја, владика Иринеј је честитао и јубилеј 230 година Светојовановског храма у Сомбору.

Литургијско прослављање Патрона Епархије бачке настављено је, после беседе владике Иринеја, узношењем молитава и појањем једним устима и једним срцем у славу Божју и светих ангелских сила бестеле-

сних. Лепот и празничног благољепија допринели су чланови хора Школе црквеног појања при Црквеној општини новосадској „Свети Јован Дамаскин” и хора „Свети цар Константин и царица Јелена” из Сомбора. Литургијско празновање епархијске славе крунисано је приступањем свештенства и вернога народа светој Чаши ради причешћа светим Тајнама Божјим, у којима се сједињујемо са Јединим Светим – Господом Исусом Христом, чије Тело и Крв су истински *Лек бесмртности*.

Храм Рођења светог Јована Крститеља
у Сомбору

Молећи се Господу Исусу Христу – *Првосвештенику будућих добара* (Јевр. 9, 11) и *Лекару душа и тела наших* – да нас спасе и избави од свих искушења, страдања и болести, те да нас по Васкрсењу удостоји вечног гледања славе Његове у Царству Божјем, молитвено се сећамо и свих великих јубилеја наше свете Цркве, као што је 800-годишњица аутокефалности и 100-годишњица васпостављања Српске Патријаршије, а са радошћу и надом и очекујемо идућу прославу празника Чуда светог архангела Михаила, када ће бити навршено пола века од како се овај празник прославља као Патрон Епархије бачке.

Др Милан Бандобрански

Поводи

ПОСЕТА УЧЕНИКА ПРИЗРЕНСКЕ БОГОСЛОВИЈЕ ЕПАРХИЈИ БАЧКОЈ

У Великој дворани Српског народног позоришта у Новом Саду, 19. септембра 2020. године, представљен је музички диск ученика Призренске богословије под насловом *Песме из Старе Србије*. Овај музички диск посвећен је великим јубилејима: 100 година од првог помена Призренске епископије и 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве. У сусрет прослави 150-годишњице од оснивања Православне српске богословије у царском Призрену и 10-годишњице обнове њеног рада, новосадска публика имала је задовољство да чује чуваре хришћанског царског Призрена и да заједно са њима запева песме из Старе Србије.

неј, који је својевремено био професор Богословије у Призрену. У име фондације „Симонида“, организатора ове манифестације, Косовскометохијског одбора Матице српске, суорганизатора, и Српског народног позоришта, обратио се професор др Драган Станић, председник Матице српске. Присутнима се обратила и професорка др Валентина Питулић, која је са својим ученицима дошла из Призрена. Професорка Питулић, иначе председник Косовскометохијског одбора Матице српске, написала је предговор за књижицу са текстовима песама, која прати овај музички диск. Своје стихове говорио је и господин Живојин Ракочевић, песник, писац, новинар и

Епископ бачки др Иринеј са свештенством, ученицима Призренске богословије и децом у Саборном храму у Новом Саду

Призренски богословци су кренули на пут из Призрена са благословом Епископа рашко-призренског Теодосија, а сабрање је благословио Епископ бачки господин Ири-

директор Дома културе „Грчаница“, човек на чијим плећима почива култура и уметност с оне стране Ибра. Његова потресна песма *Мирис дјеце* представља једно од многобројних

Поводи

сведочанстава о страдању и патњама Срба на Косову и Метохији.

Реномирани песници Драган Станић и Селимир Радуловић су својим стиховима узвратно даривали госте са Косова и Метохије. Ови песници су добитници престижних

одбора Матице српске. Ученици Призренске богословије свирали су и певали руковођени својим професором г. Дејаном Ристићем. Новосадска публика је имала прилику да чује Призренце, сада већ и неке као студенте теологије.

Наступ ученика Призренске богословије у Српском народном позоришту у Новом Саду

песничких награда са Косова и Метохије и искрени пријатељи косовскометохијских Срба. Гости призренских ђака, а заправо и њихови домаћини, били су чланови састава „Фенечки бисери“, који су своје пријатеље дочекали овог пута у Српској Војводини. Вече су употпунили чланови хора Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин“ којим руководи јеромонах Јеротеј, сабрат Светоархангелског манастира у Ковиљу.

У фоајеу позоришта посетиоци су имали прилику да виде фотографије Призрена с краја 19. и с почетка 20. века. Гледање тих црно-белих живописних слика одвело нас је у доба тадашњег Призрена, када су се и певале песме Старе Србије. Ауторка изложбе „Призренски временлов“ је др Александра Новаков, историчар и секретар Косовскометохијског

Већ сутрадан, у недељу петнаесту по Педесетници, 7/20. септембра 2020. године, у Светогеоргијевском храму у Новом Саду Литургију је служио протопрезвитер Бране Миловац, уредник Информативне службе Епархије бачке, а саслуживали су свештеници Саборног храма и новосадски ђакони. Светој Литургији је молитвено присуствовао и Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки г. Иринеј. Беседећи по прочитаном јеванђелском одељку, отац Бране је посебно поздравио ученике Богословије из Призрена, који су допринели благољепију свете Литургије. „Они су сведоци јасне и чврсте љубави. Бити данас на Косову и Метохији нема другог интереса сем љубави, према Богу, светињи, својој земљи и роду“, нагласио је прот а Бране. После свете Литургије, у просторијама Цркве-

Поводи

не општине новосадске уприличен је пријем за ученике Призренске богословије. Владика Иринеј је том приликом уручио призренским богословцима пригодне дарове и захвалио им на љубави и труду на очувању српске културне баштине страдалог Косова и Метохије.

Пожелевши добродошлицу ученицима Призренске богословије и њиховим професорима, Епископ бачки Иринеј се присутнима обратио пригодним словом, које читаоцима преносимо у целости.

„Призренска Богословија носи историјски Крст до данас, а по свој прилици и убудуће ће га носити. То, нажалост, видимо у људској перспективи као што су људи који гледају површно, споља, мислили да је са Христом завршено када је распет. Тако су многи викали, још увек вичу. Нажалост, међу громогласнима јесте и велики број биолошких Срба а духовно антисрба; највише их има у Београду, али има их свуда; најмање их има у Старој Србији. То је најстрадалнији део наше Цркве, народа и отаџбине.

Много је наш народ страдао у НДХ-а од усташа, али то је трајало релативно кратко; тај период с краја 19. века траје до данас, у разним интензитетима траје још у Хрватској. Трајно распеће – од Косовског боја па до данас – само је у Старој Србији. Ипак, кроз све те векове ништа духовно и територијално није изгубљено. Сада, такође, не мора да буде изгубљено, осим ако се ми покажемо у целини као недостојни тог Божјег дара тих светиња – свега тога што је наша духовна храна кроз сву нашу историју. Ви чините много својој души, својим породицама, целој Цркви и народу зато што прихватате зов Божји са радошћу, без роптања. Другачији сте од ваших вршњака који прихватају материјалистичку и западну идеологију. Тај бивши хришћански свет насиљем гура наш народ, делимично и нашу Цркву поменутој идеологији. Дакле, у свему томе, хвала Господу, ви сте изабрали, по речима Јеванђеља, *добри део* који се од вас никада *неће одузети*. Гледајте да будете свесни величине Божјег дара у вашем животу. Кога где Бог буде призвао, поставио на службу као свештеника, монаха или вероучитеља, никада не заборавите шта сте добили

у Призренској богословији. Имајте вере макар и као зрно зорушичино; служите тој вери, Крсту и Васкрсењу. Дух ће вас руководити, без обзира и ако тога можда сада нисте свесни.

Био сам први и једини који је тражио отпуст из Епархије бачке за Епархију рашко-призренску. Покојни владика, мој претходник, у почетку то није разумео. Разумевши да ја не идем из ината и пркоса, већ да и даље остајем њему веран са пуно љубави, добијам отпуст. Циљ је био да душу нахраним, да се оспособим за службу где Бог и Црква благословје. Из Епархије рашко-призренске сам отишао по благослову Цркве, не својом вољом.

Најважнији сведок вишедеценијске историје Голготе и Васкрсења нашег на Косову и Метохији јесте старац Јован Радосављевић. На вама је највећа част. Највећи благослов које људско биће може да доживи јесте да буде свештеник или да на било који други начин служи Цркви. Врхунац је свакако свештеничка служба Богу. Нико од нас никада није достојан да буде свештеник. То значи бити саслужитељ *Првосвештеника Цркве* Господа Исуса Христа. То што је дато човеку није дато ни анђелима. Бог је узео на себе људску природу, не анђеоску. Човек је благословен самим тим што је човек, што је крштен, што је хришћанин.

Мој живот и моје скромно духовно узрастање и стасавање везано је за Призрен. Тамо сам живео поред блажене успомене владике Павла, потом патријарха и многих других личности. Што се тиче мене лично и Епархије која ми је поверена, увек можете рачунати да је ово и ваш дом. Нисам често на тлу Старе Србије, али сам духом увек тамо, као што и верујем за свакога разборитог Србина. Бити Србин биолошки не значи ништа. Волови који пасу пољима Шумадије су српскога рода, али нису Срби. То нисам рекао ја, већ свети старац Јустин у своје време. Готово да нема Србина који није надахнут Косовским Заветом. О томе су писали и професор Станић, а и професор Ракочевећ.

Нови Сад, Бачка и свеколико Српство северно од Саве и Дунава је са Вама. Нас не би било овде да није било Старе Србије. Два пећка патријарха су са народом дошли овде

Поводи

и пренели традицију Пећке Патријаршије. Српски народ је морао дуж Дунава да се сели. Градови Ђур, Коморан су та најсевернија тачка. Ђур је још у Мађарској, а Коморан пола у Мађарској, а пола у Словачкој. У Јегри, која је садржана у титули бачких епископа, данас нема Срба, али наша Црква видно стоји до данас. Дакле, без Цркве не би нас било нигде, али, да будем искрен, не би нит ребало да нас буде.

Цела Босна је српска земља. Сви муслимани у Босни су били Срби. Када је наш Патријарх био у посети Патријарху антиохијском, дочекали су га веома срдечно. Сирија је земља уништавана вишегодишњим ратом, мученичка и страдална више него што смо ми. Нашег Патријарха је на улици поздравило 100.000 људи. То се у Београду никада не би десило. Од тих 100.000 бар пола су били муслимани. На пријему код Патријарха антиохијског је био и главни муфтија Сирије. У говору је поменуо да смо сви браћа по Богу, сви смо ми некада били хришћани. Данас вођа свих муслимана Сирије зна да смо сви били хришћани. То је поштен човек, Божји човек, без обзира што није исте вере као и ми.

Осећам радост због контакта са Призренем на овај начин. Имао бих још много тога рећи, али и без много речи ми се савршено разумемо. Разумемо то што Бог од нас тражи и очекује. Молимо се, не уздајући се много у себе. Господ нека нам да да будемо свесни служитељи Његовог дела спасења. Срдечно Вас поздрављам и верујем да је ово само један од наших сусрета. Свако добро желим Вама и Вашим професорима. Поздрављам Вас у име свештенства и све наше Епархије. На многаја и благаја љета свима."

После обраћања Епископа бачког, на речи добродошлице одговорила је професорка др Валентина Питулић. Њено обраћање доносимо у целости.

„Преосвештени Владико, у мом крају није обичај да жене беседе. Можда је то несрећа наших кућа у којима су се рађала само женска деца, па смо ми жене морале да принесемо мушки Крст, и да га носимо како знамо и умемо. Ви сте малопре поменули и лепо ушли

у стручну анализу песама са Косова и Метохије, посебно песама које су настајале јужно од Ибра. Имали смо срећу да имамо деде и бабе који су били наши прави учитељи. На њиховим славама, уз овакве песме, по зими и највећем снегу, посебно за празник Светог арханђела Михаила, људи су долазили и певали ове песме. Ове и сличне песме су нама биле Јеванђеље. Певало се и о Живки Сиринићки, о неким храбрим комитама. Захваљујући томе, знали смо шта је оно право и шта је истина. Захваљујући овим мелодијама, српски народ има наду и будућност.

Ви сте на челу данас ове совре, а све совре где смо се окупљали око колача, свеће и вина су заправо биле наше мале литургије. Наши честити и домаћини су тада преузимали улогу свештеника.

Милош Црњански је говорио о томе да је турско време ипак донело нешто српском народу. Зулум је сабио народ у каткомбе које се зову породица. Преко тих наших породица мелодије до данас нису утихнуле и ми смо успевали да останемо на страшном месту.

Много је важно да нам се дође, али и да дођемо; да се видимо и погледамо у очи у времену када је реч девалвирала, у времену када човек не може да се сретне са човеком. Нека наше данашње окупљање буде братски загрљај и једно саборовање које нам је потребно. Да се заветујемо у овом нашем граду да нећемо устукнути и да нас јужно од Ибра има, насупрот причама да нас доле нема. Има нас у Призрену, Штрпцу, Ђаковици... Данас живети на Косову и Метохији није хендикеп, већ част. У сваком тренутку гледају нас преци шта ћемо да урадимо, како ћемо да се понашамо. Наши ђаци су Христови војници на страшном месту. То нису тужна, већ радосна деца. У Призрену сте и Ви, без обзира што сте на најсевернијој тачки бивствовања. Док је овакве деце и песме, за нас има наде. Председник Матице српске много чини за нас. Без наше Призренке, Александре Новаков, многи програми заиста не би успели. Хвала Вам на гостопримству и љубави. Хвала Вам што нам дајете наду, а ми обећавамо да нећемо устукнути. Живели!"

Катихета Иван Костић

Поводи

ДЕЛАТНА ЛЈУБАВ И СЛУЖЕЊЕ БЛИЖЊИМА – НАРОДНА КУХИЊА ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја, у четвртак, 5. новембра 2020. године, извршен је чин освећења просторија Народне кухиње Епархије бачке, које се налазе поред новосадског храма Вазнесења Господњег на Клиси. Овим свечаним чином званично је започео рад Народне кухиње Епархије бачке на територији града Новог Сада, те је прва подела куваних оброка реализована у понедељак, 9. новембра 2020. године, и до краја новембра подељено је 1.263 obroka.

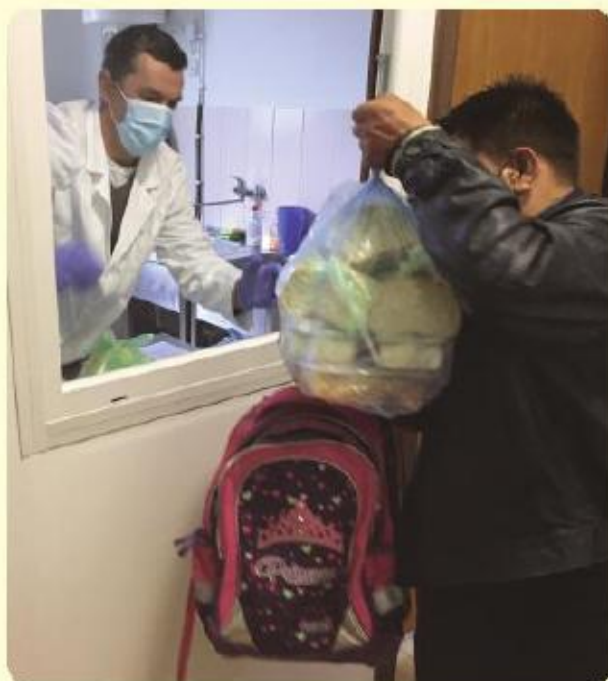
Социјални ангажман Цркве у друштву јесте делатно служење, на шта нас позива Сам Господ Исус Христос речима: *Гладан бејаш и нахранисте Ме, жедан бејаш и напојисте Ме (...), јер када учинисте једнаме од ове Моје најмање браће, Мени учинисте* (Мат. 25, 35, 40). Љубав према ближњем се огледа и кроз социјално заузимање хришћана у друштву, које је, према речима Епископа бачког др Иринеја,

нераскидив део литургијског служења. Етос Цркве нас позива и обавезује да кроз социјалну делатност покажемо љубав на делу. Кроз такав вид деловања под окриљем Цркве, пружа нам се могућност да искажемо свест о социјалној и друштвеној одговорности, и да на тај начин пружимо свој допринос у решавању нагомиланих проблема са којима се обичан човек суочава у свакодневном животу.

Захваљујући пројекту „Служба помоћи и неге у кући“, – који се са успехом реализује под окриљем Епархије бачке, а на основу сазнања до којих смо долазили на терену, у директном контакту са корисницима, – створили смо реалну слику о потребама људи. Уверили смо се да је све више појединаца и породица које живе у условима испод сваког људског достојанства и да им је потребна помоћ у сваком облику, те да постоји потреба и оправданост за рад Народне кухиње. Важно је напоменути да форма „затворене“ Народне кухиње постоји од 2005. године, у оквиру веома значајног пројекта наше Епархије „Земља живих“ – где се свакодневно припрема по три obroka дневно за 100 штићеника – док су, почетком рада Народне кухиње Епархије бачке, отворена врата свима потребитима на територији града Новог Сада, којима су потребни милост, помоћ и утеха од Господа.

Сама идеја за избор места Народне кухиње родила се о храмовној слави Вазнесењског храма на Клиси, 2020. године, захваљујући Епископу бачком Иринеју. Наиме, после освећења спомен-обележја блаженопочившег владике Данила Крстића у порти храма, Преосвећени владика Иринеј је посве-

Подела obroka у Народној кухињи
Епархије бачке

Поводи

дочио да је владика Данило, за време овоземаљског живота, и сâм хранио сиромашне. Поред наведеног разлога, приликом избора места за рад Народне кухиње, узете су у обзир још две чињенице, а то је да су на истој локацији заживела још два значајна пројекта наше Епархије: Радио-Беседа и поменути пројекат „Земља живих“.

Оброци се деле сваког радног дана, у временском периоду од 11 до 12 часова. Прве недеље рада, дељено је педесет obroка на дневном нивоу, а подаци о потребитима су достављени од стране парохијских свештеника. У међувремену, број корисника

Достављање obroка

Припрема obroка у Народној кухињи
Епархије бачке

се повећао и тренутно износи 68 душа. Поред куваних obroка, корисници Народне кухиње сваког петка добијају и суви оброк за дане викенда. Непокретним корисницима се свакодневно достављају кувани obroци на кућну адресу. Сви они који имају потребу да постану корисници Народне кухиње Епархије бачке, могу то остварити путем обраћања свештенству у православним храмовима на територији града Новог Сада. Списак корисника се ажурира на седмичном нивоу.

О празничним данима у току радне недеље, који су у црквеном календару обележени црвеним словом, корисници добијају пригодан дар у виду иконице или поучне књижице.

Утисци свих корисника Народне кухиње Епархије бачке упечатљиво сведоче о њиховој искреној благодарности Господу и Цркви на указаној делатној љубави и бризи, док је кроз сâм рад Народне кухиње још једампут пројављена развијена харитативна делатност под окриљем Православне Цркве у Епархији бачкој, као израз љубави и бриге Цркве према човеку и сведочанство да је Црква увек уз свој народ.

Презвитаер Лазар Мајсторовић, управник Добротворне установе „Владика Платон Атанацковић“

Из школске клупе

МОЈА ВЕРОНАУКА

Још док сам била дете моја бака ме је учила о хришћанству, Богу, светим људима, анђелима, Цркви и понашању у храму и о свим стварима везаним за веру. У мојим малим очима и погледу на веру мало сам више знала о томе него моји вршњаци, све то захваљујући мојој баки. Често сам посматрала иконе и слушала баку увече како се моли, времена на време питала сам је о молитвама које чита и шта оне тачно представљају за нас људе. На свако моје питање, трудила се да ми да одговор који ће бити добро образложен и са страхопоштовањем према Богу, али на крају сваког одговора рекла ми је да кад одрастем да ћу то боље схватити и да тако мала не могу све одједном да повежем и схватим.

Како сам одрастала, у животу су ме снашли велики таласи које сам морала да пређем, тако да се све у мом животу пребрзо одиграло па нисам ни размишљала о вери и Богу као пре. Кад су се стишали и повукли таласи, полако је долазило све на своје место, тако сам и ја опет, корак по корак, кренула ка Богу, вери, посту и молитви. У почетку сам очајавала и кукала, зашто је мени баш морало све то да се догоди, шта сам ја тако млада згрешила и још безброј питања само да бих испала кукавица. Читањем Светог Писма, Псалтира и духовних поука добила сам одговоре на сва та моја питања. Наравно, нисам их добила одједном, него део по део. И дан-данас Бог ми открива и одговара на моја питања. Чула сам „ако желиш да чујеш Бога како прича, читај Свето Писмо и Јеванђеље“ и у праву су. Поука која ме је највише подстицала да престанем да очајавам је: „Питао сам Бога зашто ме води кроз немирне воде? Одговорио је, јер

непријатаљи твоји не знају да пливају.“ Тиме сам схватила да људи који највише страдају и имају тежак Крст буду ближи Богу, јер за такве људе коме је живот приредио свашта немају у свакога поверења и схвате да се само у Бога могу уздати, да им је само Он једини пријатељ, сапутник у животу и Неко ко их неизмерно воли без обзира шта год згрешили. Зато и Бог шаље некад велика искушења, да бисмо Га ми људи потражили, толико нас је заволео да је послао Свог Јединородног Сина Господа Исуса Христа. Исус Христос је Тај Који је претрпео страшна страдања и муке ради нас људи; Он је тај који је исто био мост према Богу да нас помири са Њим, неко ко нас воли и пази, упркос томе што смо Га ми људи каме-

новали и разапели, неко ко има љубав и разумевања за сваку особу на овоме свету, неко ко је много милостив и трпи и чека да се човек покаје, неко у коме су сва радост, љубав и мир ако се човек искрено узда у њега. За мене, Он представља Особу која ће бити са мном докле год живим, као што каже у Светом

Ликовни рад Дејане Ковачев, ученице 8. разреда
ОШ „Десанка Максимовић“, Бачка Паланка

Писму са вама сам до свршетка века – Особа која није одустала од мене и била уз мене кад сам највише грешила, Особа која ће ме волети и љубити цео живот шта год радила, Особа која ће разумети сваку моју бол, муку и шта год носила у себи без тога да ме криво осуди. Захвална сам Богу на свим искушењима које сам имала, јер сам управо кроз сва та искушења схватила да ми људи једноставно не можемо без Бога. Кад сам почела да идем на свету Литургију (јер на светој Литургији сусрећемо се са сâмим Богом), да постим, да се молим, схватила сам да сам пронашла праву себе. Исто тако један старац је рекао, „пола

Из школске клупе

Еванђеља је пост, друга половина је молитва'. Пост и молитва су као нокат и месо, једно без другог не може, пост представља очишћење душе и тела, молитва склања од нас све зле небеске силе, кроз пост и молитву лакше ћемо издржати искушења и нећемо се тако лако предати злу око нас. Веома је важан од-

Ликовни рад Милоша Дамјановића, ученика
5. разреда ОШ „Здравко Челар“, Челарево

лазак на свету Литургију и приступање светим Тајнама. Наравно, са страхопоштовањем према Богу. Исповест и свето Причешће су најбољи лек за све болести, поготово за нашу душу. Да бисмо приступили светим Тајнама, треба да се обратимо свештенику. Свештеник је неко преко кога се Бог јавља и коме Бог даје благодат да служи свету Литургију, он се моли за сав народ, помиње упокојене и кроз беседу светог Јеванђеља нас подучава делима и речима Господа Исуса Христа, он нас кроз свете Тајне приближава Богу. То је, поред Господа и свих светих на небу, исто битна особа за наш духовни живот. Кроз исповест свештеник нас духовно саветује и опоравља од наших грехова. Нашу душу и наше грехе не могу да оперу реке, језера и воде, већ сузе покајања и исповест. Како сам почела све то да чиним, моја душа, мој живот је испуњенији, радоснији. Наравно, млада сам, још учим, али, кроз веру у Бога, све ће полако да дође на своје. Научила сам да Богу будем захвална за свако јутро које благодари да устанем и угледам Његов светли дан, за све што сад имам и за сваку ситуацију, била добра или лоша, тре-

ба да се захвалим, јер ће ми бити за наук. Јер, на крају крајева, у већем делу нашег живота недешава се оно што ми желимо, већ оно што Бог жели и по заслуги како заслужимо.

Бог је попут шећера који ми мама свако јутро отопи у млеку за доручак – не видим шећер у шољици, али ако мама случајно заборави да га стави, одмах осетим његов недостатак. Ето, тако и Бог, иако га не видимо, ако га нема, наш живот је горак, без укуса.

Александра Илијашевић 1-2
Гимназија „20. октобар“, Бачка Паланка

СОНЕТ О МОНАХУ

Испосница испод брине,
у њој седи монах стари,
од комада тисовине
православни Крст резбари.

Многе цркве, манастире...
у којим је службовао,
и кандила и Путире
– све је у Крст урезао.

Месецима он тихује
преко ноћи с Богом снује,
а јутром се диви роси.

Па кад жедан путник сврати
воде ће му и Крст дати
да га за живота носи.

Током повратка из Црне Горе, прошле године, прешли смо преко набујале реке у Србију и свратили у манастир Куманицу. Док смо пили воду и умивали се, пришао нам је старији монах и позвао нас да седнемо испод надстрешнице и освежимо се. Остали смо пун сат и разговарали са њим. Његове речи су биле умирујуће, исцељујуће... Горе је причао мудри старац, доле је шапутао Лим. Наишао је воз према Београду и ми смо отишли за њим.

Урош Савић 1-2
Гимназија „20. октобар“, Бачка Паланка

Актуелности

Владика бачки др Иринеј примио представнике Мушког хора Института ПАТРАМ

Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј је у среду, 14. октобра 2020. године, у Владичанском двору у Новом Саду примио у посету представнике Мушког хора при Институту ПАТРАМ, који су допутовали у Републику Србију поводом организовања великог уметничког пројекта.

Епископ бачки др Иринеј са представницима
Хора Института ПАТРАМ

Међународно признати руско-амерички хор, који окупља 80 професионалних певача, одржаће 2021. године концерте у Новом Саду, Београду, Нишу и у Бања Луци, и то под уметничким руководством светски познатог диригента, маистра Владимира Горбика. Мисија Института ПАТРАМ је да негује аутентичност руске православне хорске музике. Гости су упознали владика Иринеја са планом и програмом предстојећег музичког наступа у Српској Атини, а Епископ бачки је изразио радост и пружио подршку овом важном уметничком пројекту.

Епископ бачки др Иринеј добитник Новембарске повеље Града Новог Сада

Његовом Преосвештенству Епископу новосадском и бачком господину др Иринеју уручена је Новембарска повеља Града Но-

вог Сада, у петак, 23. октобра 2020. године, у Градској кући у Новом Саду.

Честитајући лауреатима, господин Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, подсетио је на то да Октобарска награда бива додељена поводом обележавања 23. октобра 1944. Дана ослобођења Новог Сада у Другом светском рату, док је Новембарска повеља посвећена 9. и 25. новембру 1918. године, када је српска војска ослободила Нови Сад у Првом светском рату, односно када је Велика народна скупштина Бачке, Баната и Барање донела одлуку о присаједињењу Српске Војводине Краљевини Србији. „Част ми је што могу свечано да објавим да Новембарска повеља Града Новог Сада припада Његовом Преосвештенству, нашем Владици бачком господину Иринеју. Владика Иринеј је већ више од 30 година на челу Српске Православне Цркве у Бачкој, и дао је велики допринос обнављању духовног живота и хуманитарној ангажованости у Новом Саду. Владика Иринеј је покренуо међурелигијски дијалог; био свестан своје одговорности као пастир у духовном аспекту живота нашег Града, али и целе Бачке; прожимао је, повезивао и увезивао разне установе културе, институције и грађане; борио се да се чује истина. Ово је законит и формалан одговор Града Новог Сада на све оно што се дешавало у току ове године, а посебно претходних дана и недеља, на нечувене нападе на Епархију бачку. Овако ми одговарамо – не памфлетима и јефтиним објавама на порталима, него признањем за вишедеценијски рад и залагање”, рекао је г. Вучевић.

Заблагодаривши предлагачима, члановима Комисије, Скупштини Града и господину Градоначелнику на избору и додели признања, Епископ бачки је истакао да у основи октобарских и новембарских догађаја које спомињемо, централно место заузимају слобода и борба нашег народа за ослобођење и јединство. „Када кажемо слобода и ослобођење, не мислимо само на слободу и ослобођење од некога или нечега (на пример од спољашњих непријатеља и завојевача или пак од унутрашњих зломислитеља и злочинарника) него, у првом реду, на слободу за неког и нешто, конкретно за наше ближње, за правду, мир, добру вољу међу људима, са врхунцем у љубави без услова и међа. Нећете

Актуелности

Уручење Новембарске повеље Града Новог Сада
Епископу бачком др Иринеју

ми, верујем, замерити што ћу после више од пола века живљења у монашком руху и после тридесет година епископског служења – употребити традиционални, новозаветни, православни хришћански појам, појам слободе којом нас је Христос ослободио, појам духовне, суштаствене, онтолошке слободе, слободе за љубав и у љубави, слободе која, с једне стране, превазилази, а са друге стране омогућује и обезбеђује сваку другу слободу, националну, државну, културну, политичку и тако редом. Због тог узвишеног идеала слободе, свима нама који смо данас понели ова велика признања, остаје обавеза да се и убудуће трудимо да будемо у служби нашег народа и свих грађана Новог Сада и Србије”, навео је владика Иринеј, додајући да грађани Новог Сада имају чиме да се поносе. „Што се Епархије бачке тиче, без лажне скромности или неразумног хвалисања, чињеница је да смо се протекле три деценије трудили да будемо отворени за сарадњу са свима који су са нама желели да сарађују, а посебно да наш град, нашу Србију и наш народ откријемо или бар приближимо људима који су нас, у току и после несрећног грађанског рата и НАТО-бомбардовања Србије, гледали као највеће кривце за мал’тене све недаће на овоме свету. Било је тешко, али и часно залагати се за истину о нашем народу и патњама кроз које је прошао, сведочити о порушеним мостовима нашега града и о разореној земљи која је била крива само зато што је желела да буде и остане слободна, целовита и самосвојна. По

примеру мојих славних и великих претходника, новчани део ове награде биће прослеђен Добротворној установи Епархије бачке „Владика Платон Атанацковић” за реализацију пројекта Народне кухиње. Радујемо се што ћемо, ако Бог да, за неколико дана извршити освећење просторија, чиме ће званично започети рад Народне кухиње. Ово признање заправо и припада нашем верном народу у Новом Саду и Бачкој, као и свим људима добре воље са којима смо сарађивали и сарађујемо без обзира на њихову верску или националну припадност. Нови Сад је отворен град, град за свакога, а ту врлину му је макар једним делом подарио српски народ и његов православни етос, као и многи појединци попут данашњих лауреата који су својим трудом, прегалаштвом, пожртвованошћу и љубављу овај град учинили Српском Атином”, поручио је Епископ новосадски и бачки.

Празник Преподобне мајке Параскеве – свете Петке прослављен у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј служио је свету архијерејску Литургију на празник Преподобне мајке Параскеве, у уторак, 14/27. октобра 2020. године, у Светогеоргијевском храму у Новом Саду. Владици су саслуживали свештеници Саборног храма и новосадски ђакони.

Са свете архијерејске Литургије
у Саборном храму у Новом Саду

Актуелности

Беседећи по прочитаној јеванђелској перикопи, Епископ бачки је рекао да је Света Петка веома поштована у нашем народу. „Она је, каже црквени песник, својим врлинама, својим угађањем Господу успела да се испуни на духовну гору благодати Божје, да се испуни Духом Светим Божјим, да буде нови човек, да буде препорођена. Живот је проводила у посту и молитви, и тиме показала да смисао нашега живота није било какво гомилање овоземаљских, пролазних блага. Сâм Спаситељ каже да све што сабирамо себи на земљи мољац и рђа квари, а лопови поткопавају и краду, а да једино право благо које треба да желимо јесте оно које не пропада – а то је Царство Божје, то је вечна заједница љубави са Богом Љубави. Који најпре нама дарује свега себе, кроз Цркву своју, наравно са врхунцем у светој Литургији, али Који заузврат очекује од нас да узвратимо макар оном најмањом љубављу за коју смо способни, као и благодарношћу и трудом да живимо у складу са том љубављу и благодарношћу”, навео је владика Иринеј, честитавши славу свечарима.

„Дај Боже да и наш живот на земљи макар мало личи, да се потрудимо да личи на живот свете Параскеве да бисмо – у светлости њенога живота, имајући и ми са собом и у себи неугасиву светлост благодати Божје и врлинскога живота – заједно, једним устима и једним срцем, са њом и са свима светима заувек прослављали Име Божје”, казао је Епископ бачки.

Освећење Народне кухиње под окриљем Епархије бачке

Чин освећења просторија Народне кухиње у Новом Саду – пројекта реализованог под окриљем Епархије бачке – извршио је, у четвртак, 5. новембра 2020. године, протопрезвитер Бранислав Мркић, архијерејски намесник новосадски други. Оцу Браниславу су саслуживали протопрезвитер Жељко Тешић и презвитер Лазар Мајсторовић, управник Добротворне установе „Владика Платон Атанацковић”.

Преносећи благослов Његовог Преосвештенства Епископа бачког г. Иринеја, архије-

рејски намесник новосадски други је казао да је овај догађај корак више у човекољубивом делању Добротворне установе Епархије бачке, у оквиру које је и спроведено у дело отварање Народне кухиње. „Честитам од срца освећење просторија и званични почетак рада, и желим да све што заједно замислимо то и остваримо, и помажемо нашим парохијанима. Хвала представницима Града, председници Скупштине Новог Сада и осталим представницима градских власти на подршци, који су увек ту са нама када је потребно да за свој народ радимо оно што је корисно. Држава и Црква треба да буду непоколебиве на том пољу, јер времена су тешка, дани су кратки, дани су зли, и ми морамо бити светионици пред Господом и чинити таква добра дела која пружају задовољство и утеху онима који су пријемници тих добара. Ми своје личности, своје душе, пред Богом на тај начин спасавамо и оплемењујемо и припремамо их за вечни живот у Царству небеском”, нагласио је прота Бранислав.

Освећење просторија
Народне кухиње Епархије бачке

Отац Лазар је истакао важност пројекта и изразио је наду да ће Народна кухиња бити на корист свима потребитима. „Идеја о реализацији Народне кухиње је инспирисана Јеванђељем, јер Сâм Господ нас подсећа да када нахраните једнога од ових малих – Мени сте угодили. То нас додатно мотивише и обавезује да, кроз социјалну делатност у нашој Епархији, покажемо љубав на делу, навео је управник Добротворне установе „Владика Платон Атанацковић”. Отац Лазар је додао да,

Актуелности

за почетак, Народна кухиња може да обезбеди један оброк дневно за 50 особа.

Освећењу просторија Народне кухиње присуствовали су свештеници Епархије бачке, господин Никола Перваз, председник Црквене општине новосадске, госпођа Драгана Милошевић, покрајински секретар за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, госпођа Јелена Мирковић Радомировић, председник Скупштине Новог Сада, и многи други.

Госпођа Милошевић је рекла да је пројекат Епархије бачке од изузетног значаја за Новосађане. Председница Скупштине Града је истакла да је Нови Сад добио још једно место које ће служити онима којима су потребни помоћ и подршка у животу, и подсетила је на речи Епископа бачког г. Иринеја да је обавеза свих да се труде да буду у служби народа. „Не постоји нешто о лепше и узвишеније од поруке која се обистини и преточи у дело. Отварање Народне кухиње је дело вредно поштовања и искреног дивљења“, поручила је госпођа Радомировић.

Просторије Народне кухиње Епархије бачке налазе се поред храма Вазнесења Господњег на Клиси.

У новосадском Саборном храму прослављен Ђурђиц – слава Српске Атине

Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј служио је свету архијерејску Литургију на празник Обновљења храма Светога великомученика Георгија, у понедељак, 3/16. новембра 2020. године, у Свето-георгијевском храму у Новом Саду, уз саслужење Епископа мохачког господина Исихија, јерођакон Јустина (Живанића), братства Саборног храма и новосадских ђакон.

Беседећи по прочитаној јеванђелској перикопи, владика Иринеј је указао на величину и непоколебљивост вере светога великомученика Георгија: „Свети Георгије је својим животом посведочио верност Христу и ревност за Христа. Он није био кукавица. Напротив, био је храбар војник и истакао се управо као млад и способан војсковођа. Изабрао је да остане веран Христу и претрпео је страшне

муке, а није се поколебао ни у једном тренутку. Као што је он својим подвигом неустрашивог исповедања вере, наде и љубави прославио Име Божје, тако је и Бог њега прославио. Зато је он један од најомиљенијих међу небројеним мноштвом светих Божјих угодника. Историјски повод за данашње празновање јесте подизање и освећење храма подигнутог њему у част у граду Лиди, у Палестини. Тај празник је слава нашега града. Ова слава је радостан празник и поред тога што вршимо спомен на једно огромно страдање једног

Епископ Иринеј и Исихије на светој Литургији о Ђурђицу у Саборном храму у Новом Саду

праведног Божјег човека. У нашем времену, од нас се тражи да сведочимо веру, наду и љубав – не тако радикално, не по цену живота, али по цену личне жртве, у сваком случају. Никада се не може бити хришћанин, и то православно хришћанин, само декларативно, на папиру или на устима, или из неких идеолошких разлога. Не! Наша вера се не намеће, она се сведочи“. Честитавши славу Новосађанима, Епископ бачки је пожелео да, молитвама светога Георгија, празновање градске славе идущих година буде у бољим приликама него што су оне данас. „Људи су приморани, због ситуације, да носе маске, да се склањају у домове. Такве су данас прилике и не смемо да ропћемо, него да, са стрпљењем и надом, очекујемо боље дане“, нагласио је Преосвештени владика Иринеј. На крају свете Литургије, извршен је чин благосиљања славских дарова. Литургији су присуствовали: г. Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, г. Мирослав

Актуелности

Илић, помоћник покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, госпођа Јелена Мирковић Радомировић, председник Скупштине Новог Сада, г. Синиша Јокић, директор Завода за заштиту споменика културе града Новог Сада, и многи други.

Прослава градске славе настављена је у Градској кући. Чин благосиљања славских дарова извршио је Епископ мохачки, уз саслужење протонамесника Горана Димића и јерођакон Јустина. Том приликом, владика Исихије је честитао празник свим становницима Новог Сада, а упосленицима у Градској кући пожелео је да, по узору на светог Георгија, обављају своје световне дужности.

Уведен у дужност ђакон при Светониколајевском храму у Новом Саду

У суботу, 12. децембра 2020. године, протопрезвитер-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, служио је вечерње богослужење у Светониколајевском храму у Новом Саду, уз саслужење ђакон Милована Крстића. После одслуженог

Увођење у дужност ђакон Милована Крстића

вечерњег, архијерејски намесник новосадски први је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја, којом је ђакон Милован Крстић постављен за парохиј-

ског ђакон при Светониколајевском храму у Новом Саду. Спроводећи у дело наведену одлуку Епископа бачког, прота Миливој је парохијанима Светониколајевског храма представио новопостављеног ђакон, којем је потом упутио срдчане речи добродошлице. На крају, сабранима се обратио и новопостављени ђакон Милован Крстић, који је благода-риу Епископу бачком на указаној части и благослову да служи при Светониколајевском храму, уз обећање да ће указану част оправдати преданим служењем.

Слава Радио-Беседе и Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин”

На дан када наша света Црква молитвено прославља спомен на свету великомученицу Варвару и преподобног Јована Дамаскина, у четвртак, 4/17. децембра 2020. године, прослављен је небески покровитељ две установе Епархије бачке: Радио-Беседе и Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин”.

Благосиљање славских дарова поводом славе Радио-Беседе и Школе црквеног појања

Свету Литургију у Саборном храму у Новом Саду служио је Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Исихије. Владици Исихију су саслуживали: архимандрит Серафим (Балтић), сабрат манастира Нова Грачаница, протопрезвитер Бране Миловац, уредник Информативне службе Епархије бачке, протонамесник Велимир Врућинић,

Актуелности

управник Школе црквеног појања при Црквеној општини новосадској, протођакон Горан Ботошки, јерођакон Јустин (Живанић) и ђакони Владо Поповић и Мирослав Стојановић. На светој Литургији је појао хор Школе појања „Свети Јован Дамаскин“, под руководством јеромонаха Јеротеја, сабрата Светоархангелског манастира у Ковиљу. После свете Литургије, Преосвећени владика Исихије благословио је славске дарове, а потом је честитао славу и пожелео дуг и плодотворан рад медијским делатницима Радио-Беседе и полазницима Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин“.

„Свети Јован Дамаскин је заштитник наше Радио-Беседе, Школе појања и хора који при тој Школи делује. Свети Јован Дамаскин је изузетно значајна личност. Он је на многе начине служио своме Господу: прво као мо-

нах, затим као свештеник, а потом и као велики теолог, исповедник и бранитељ Истине; он је један од најистакнутијих црквених песника. Свети Јован је проповедао реч Божју и тиме надахнуо и нас да га прослављамо као заштитника и онога кога треба да подражавамо у проповеди и у изучавању речи Божје. То наша Радио-Беседа већ годинама успешно ради са врло квалитетним програмом и емисијама, које су из подручја духовништва, теологије, историје, црквене уметности, црквеног појања и богослужења. Такође, свети Јован Дамаскин је и небески покровитељ Школе предањског појања, која овде служи у Новом Саду, и хора при тој Школи, који је познат у читавој нашој земљи и код свих православних у околини. Нека нас свети Јован и даље чува, надахњује и облагодањује“, истакао је Епископ мохачки г. Исихије.

Бадње вече у дому Епископа бачког г. Иријеја

Календар активности Епископа бачког

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ Г. ИРИНЕЈА ЈУН – ДЕЦЕМБАР 2020.

ЈУН	
5.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
7.	Педесетница; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
14.	Преподобни Јустин Ћелијски; служио свету архијерејску Литургију у манастиру Ћелије уз саслужење епископа шабачког и администратора Епархије ваљевске г. Лаврентија и моначког г. Исихија.
17.	У Светоархангелској обитељи у Ковиљу се састао са Епископом сремским г. Василијем.
18.	У Владичанском двору у Новом Саду примио проф. др Драгана Станића, председника Матице српске.
19.	У Владичанском двору у Бијељини присуствовао свечаном пријему поводом прославе двадесетогодишњице архијерејске службе Епископа зворничко-тузланског г. Фотија.
20.	Посетио свештену обитељ манастира Тумане и поклониио се моштима Светих чудотвораца Зосима и Јакова у манастиру Тумане.
25.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
27.	У Српском народном позоришту у Новом Саду учествовао у раду изборне Скупштине Матице српске.
28.	Видовдан; служио свету архијерејску Литургију у Светосавском храму у Новом Саду.
30.	У галерији Издавачке куће <i>Прометеј</i> у Новом Саду, присуствовао представљању књиге <i>Повратак у Логос</i> , аутора г. Игорa Мировића.
ЈУЛ	
7.	Ивањдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио Ђаконa Слободана Ђурђића у чин јереја.
9.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
26.	Сабор светог архангела Гаврила; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
АВГУСТ	
19.	Преображење Господње; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.

Календар активности Епископа бачког

20.	У Владичанском двору у Новом Саду примио свештеника Оливера Суботића из Београда, главног и одговорног уредника часописа <i>Православни мисионар</i> .
26.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода. Истога дана, у згради Патријаршије српске дао интервју за ТВ Храм поводом прославе деведесетог рођендана Патријарха српског г. Иринеја.
28.	Успење Пресвете Богородице; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ђакон Миладина Божиловића у чин јереја.
СЕПТЕМБАР	
1.	Дао интервју за Радио <i>Беседу</i> поводом имендана и прославе тридесетогодишњице архијерејске службе.
7.	У Владичанском двору у Новом Саду примио свештеника Григорија Сапсаја из Београда.
8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио архимандрита Димитрија, игумана манастира Тумане.
13.	У Саборном храму у Новом Саду венчао др Милана Бандобранског и Јелену Билић.
15.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
17.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Георгија, унука протојереја-ставрофора Милована Миодраговића.
19.	У порти Светојовановског храма у Сомбору служио свету архијерејску Литургију поводом прославе Патрона Епархије бачке.
20.	У Свечаној дворани Црквене општине у Новом Саду примио професоре и ученике Призренске богословије.
21.	Рођење Пресвете Богородице; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
23.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
24.	У Владичанском двору у Новом Саду примио др Селимира Радуловића, управника Библиотеке Матице српске.
27.	Крстовдан; служио свету архијерејску Литургију у Световазнесенском храму у Суботици и рукоположио ђакон Дарка Ивковића у чин јереја.
ОКТОБАР	
1.	У Саборном храму у Ваљеву саслуживао на светој архијерејској Литургији и полугодишњем парастосу блаженопочившем Епископу ваљевском Милутину.
4.	У Световаведењској обитељи у Београду венчао Николаја Сапсаја и Наталију Пучкову.

Календар активности Епископа бачког

5.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
13.	У згради Патријаршије српске састао се са Архиепископом охридским г. Јованом.
14.	У Владичанском двору у Новом Саду примио представнике мушког хора при Институту <i>Патрам</i> .
15.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
20.	У Владичанском двору у Новом Саду председавао седницом Црквеног суда Епархије бачке.
23.	У Градској кући у Новом Саду примио <i>Новембарску повељу Града Новог Сада</i> .
27.	Преподобна мати Параскева; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
28.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода
НОВЕМБАР	
1.	У Саборном храму у Подгорици саслуживао на светој заупокојеној Литургији и опелу блаженопочившем Митрополиту црногорско-приморском Амфилохију.
2.	У Сремским Карловцима учествовао у састанку Комисије Светог Архијерејског Синода за утврђивање уставних и законских оквира, права и обавеза Српске Православне Цркве по питању наплаћивања пореза на црквену имовину.
16.	Бурђиц; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду поводом градске славе.
20.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода поводом упокојења блаженопочившег Патријарха српског Иринеја.
22.	У Спомен-храму Светог Саве на Врачару саслуживао на светој заупокојеној Литургији и опелу блаженопочившем Патријарху српском Иринеју.
24.	Дао интервју за телевизијску продукцију <i>Култура</i> из Русије.
ДЕЦЕМБАР	
2.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода

Светињама у походе

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

И У 2020. ГОДИНИ
ОРГАНИЗУЈЕ МНОГА
ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

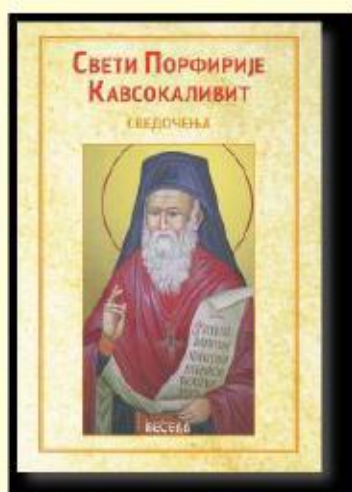
Информације можете добити путем телефона
бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068

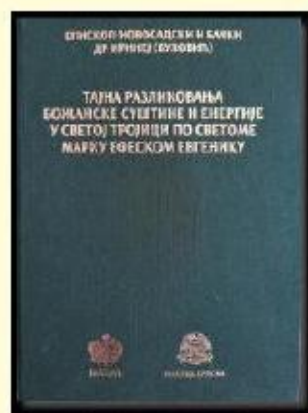
Нова издања

ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

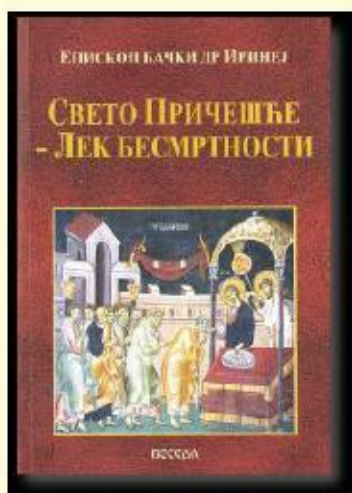

СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ КАВСОКАЛИВИТ СВЕДОЧЕЊА

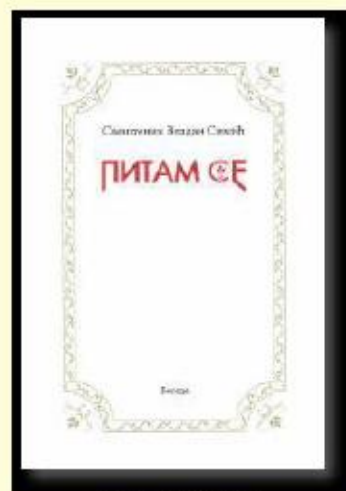
ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ ЕВГЕНИКУ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ – ЛЕК БЕСМРТНОСТИ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

ПИТАМ СЕ

Свештеник Владан Симић

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
ЕПАРХИЈА БАЧКА
ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail: epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да криво у служби
складења и ширења православног вере.”

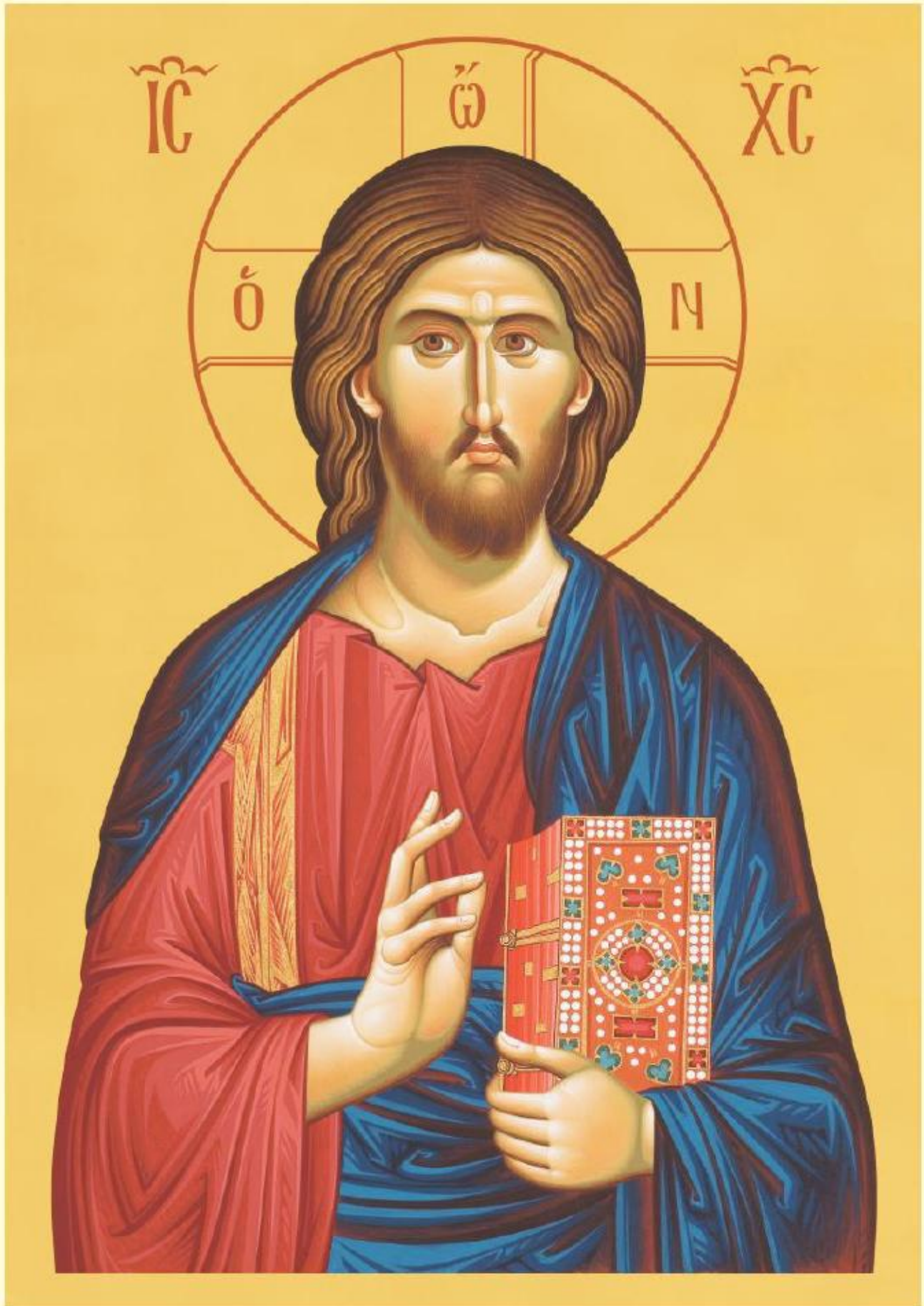
Епископ Бачки г. Иринеј

 БЕСЕДА

РАДИ ТАВОР

90,7 MHz РАДИО
СЛАВОСЛОВЬЕ

 РАДИО „БЛАГОВЕСТИК“
95,7 Mhz

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ
ХРАМА У МАНАСТИРУ
ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА
НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)